

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/187.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Főfoglalkozása:
várankozó

Az MSZP városi szervezetének alakuló ülésén az emberek – noha ismerték a belépettek névsorát – meglepettek, mi több, csalódtak voltak. Mert a „régiek” közül szinte senki nem volt a teremben. Amikor erről szót ejtettek egymással, már dühükkel vegyült megvetésüket sem tudták leplezni. Sőt, nem is akarták.

Mert jórészt kik voltak megvetésük tárgyai? Hát azok az úgynevezett közismert személyek, akik korábban az MSZMP-ben fontos szerepet játszottak, netán az apparátus tagjaiként fungáltak, illetve arra tették föl az életüket. Legalábbis ezt mondták – annyiszor, de annyiszor. Álltak a szónoki emelvényen, s ezt hangsúlyozták, ültek irodáikban, s erről beszéltek munkatársaiknak és a „fogadott alattvalóknak”, társaságban képesek voltak összeveszni a szent eszméikért, melyek tudatában osztogatták parancsait, s melyek révén hozzájutottak...

Szóval hozzájutottak és hozzájutattak. Magukat és szeretteiket, jó ismerősöket és azok ismerőseit korra és nemre való tekintet nélkül, ám tekintettel a „megsegítették” eszméire, netán az ellenszolgáltatásra és még sok minden másra. Ugye tetszenek érteni, hogy miről, pontosabban kikerül van szó. Nem a „nyolcszázazekről”, hanem a közülük kiválasztódtól, kiválasztott fővezerről, s néhány olyanról, akiknek bizonyos előnyük származott a tagságból. Mert nemcsak a bizonyos vezető beosztást, hanem a külföldi és az elegáns belföldi üdülést, az összkomfortos lakást (házat), olykor a kedvezménytel vásárolt gépkocsit, a telket a kárderdülőben, s még a bélszínt is párttagságuknak köszönheték. S pontosan ők voltak azok, akik, ha valamit nem tettek meg, azzal indokolták: „Pont én? Szó sem lehet róla. Én egy kommunista ember vagyok!”

Nem gondolom, hogy ezek a kaméleonok napjainkban lelki gyakorlatot tartván rádöbbenek korábbi tetteik helytelenségére, s felülvizsgálva lelkiismeretüket döntöttek a nem belépés mellett. Talán inkább arról van szó, hogy abban reménykednek, az

idő múlásával majdan úgy alakulnak a dolgok, hogy a nem piros, hanem talán kék húsfazék közelébe juthatnak e várankozással, ami valójában ideges topogás, titokban reszkető toporzékolás. Azzal ámtíják önmagukat és egymást, hogy végre tiszta vizet kell önteni a pohárba, s miközben serényen töltögetik – és prédikálják – a vizet, isszák a bort nagy kortyokban, hiszen nekik jut a borra, mert ingyen lakásuk, jó beosztásuk, s bizonyos tartalékuk megmaradt, tehát tehetik. S a korábbi „szent eszmék” is takarékra tétettek, amit éppen elő lehet venni, de rá is lehet legyinteni úgy, mintha nem is léteztek volna soha. S ezzel az „új eszmével” ideig-óráig el is lehet kábítani a környezetet (gondolják), s úgy tenni, mintha a korábbi tíz-húsz-harminc esztendő valamiféle kényszer vezérelte volna.

S mondják is egymásnak, hangoztatják kifelé, hogy ők most várankozási állásponton vannak, azaz a régi vasbetondumát most ez az újabb váltotta föl triblizésből, fondorlatból. Persze szerintük kifejezetten indokoltan – önértékből.

Erre viszont mondhatná bárki, ha ennyire önértékesek, s ily határozottan megintogtak, akkor ezt alá is támaszthatnák például azzal, hogy volt pártjukhoz hasonlóan ők is elszámolnak azzal a saját vagyonnal, amit nem önmagukért, teljesítményükért, a társadalomért végzett munkájukért kaptak(!), hanem gyakran kifejezetten azért, mert annak a pártnak voltak a tagjai, amelyek most éppen elszámol a vagyonával.

Találkozom az utcán a „hajóról” utolsó pillanatban menekült igazgatóval, főosztályvezetővel, s kérdelem, hogy beléptek-e az MSZP-be, még csak zavarba sem jönnek, hanem közlik, még nem döntöttek, várankoznak, majd meglátják. S találkozom a „kisemberrel”, aki azt mondja, belépett, mert ezt tartja önmaga felé is korrektnek. Ezzel együtt ő is „majd megláthatja”.

És valamennyien megláthatjuk...

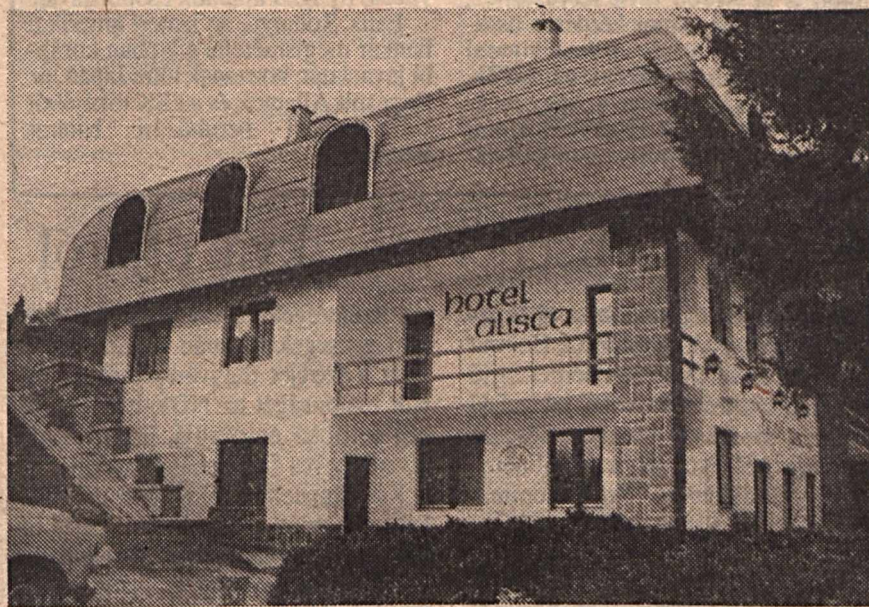
V. Horváth Mária

Egy halálraitélt hazatér

(interjú Pongrácz Ödönnel a 6. oldalon)

Honkóstoló

(ezúttal Salgótarján a 8–9. oldalon)

Szálloda 130 nap alatt (cikkünk a 4. oldalon)

Fotó: Kapitány Krisztina

Óváron sztrájk, Győrött gyűlés

Horváth Edének puccs vagy fuccs?

A „szocialista nagyiparosítás” jegyében adminisztratív úton a győri Rábához csatolt Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár dolgozói már hosszabb ideje követelik a néhai Kühne gyár ismételt önállósulását. Annál is inkább, mert a Horváth Ede vezette nagyvállalat elszorításra ítélné munkahelyüket. A kiválás gátja egy joghézag, amely lehetővé teszi a nagyvállalat vezetőkarának, hogy úgyszólván „ingben, gatyában” eressze szélnek az óváriakat.

Többszöri eredménytelen tárgyalás és egy rövid figyelmeztető sztrájk után a mosonmagyaróvári munkástanács erélyesebb eszközökhöz folyamodott. A tegnapi – szerdai – délelőti műszak teljes egészében sztrájkba lépett, s hogy a szélesebb közvélemény is biztosan tudomást szerezzen akciójukról, fél szélességben két óra hosszat lezárták a gyár előtt vezető nagy forgalmú egyes főutat.

Volt is torlódás „szépen”. A magyarok mellett osztrák és nyugatnémet turisták is olvashatták a tüntetők transzparenszeit: „Alapította Kühne Ede, tönkretette Horváth Ede”, vagy azt,

hogy „Győri munkások, szolidárisak vagyunk veletek!”.

Ez utóbbi már arra is utalt, hogy a Kádári korszak legsikeresebb ipari vezérének trónja már az anyavállalatnál is inog. Délután 2-kor Győrött, a Rába legnagyobb munkacsarnokában munkásgyűlést tartottak. Itt látszólag nyugodtan, csendesen gyülekeztek az emberek. Mégis félelmetes látvány volt, ahogy a tömeg egyszerre csak megindult a szónoki emelvény felé – szerencsére még csak a rendezők kérésének engedelmességgel –, hogy helyet adjanak a többieknek.

A pulpitus lépő Zalán Barnabás, a vezérigazgató kéthetes szabadságának idejére kinevezett helyettese lépett fel, s bejelentette: a Rába szakigazgatóinak közös álláspontja, hogy a helyzetet mielőbb véglegesen rendezni kell. A terv az volt, hogy a vállalati tanács ma azonnali hatállyal mentesíti feladatai alól Horváth Edét, aki lemond tisztességéről. Ellentmondó nyilatkozatok után azonban Horváth Ede levelet írt azzal a kéréssel, hogy azt a vállalati tanács és a munkásgyűlés előtt olvassák fel.

folytatás a 3. oldalon

Times – amerikai külpolitika

Gorbacsov nemcsak hogy elégedett a kelet-európai változások jelleivel, hanem azokat továbbra is támogatni kívánja, így az események további felgyorsulása várható. – Erről számolt be csütörtökön az amerikai külpolitika új feladatait elemző cikkében a The New York Times. A lap kormányforrásai szerint a csúcstalálkozón ugyan nem került sor részletes eszmecsere Kelet-Európa jövőjéről, de az amerikai fél azal a benyomással tért vissza, hogy még az ottani változások gyorsulása várható, mielőtt a helyzet lecsillapodnék.

– Az amerikai külpolitika, amely az alapvetően új helyzetben még nem jutott a hosszabb távú tervezéshez, most az égető német kérdésre összpontosít – írta a lap. A washingtoni vélemény szerint főként az NSZK feladata – és lehetősége –, hogy megővja az NDK-t az összeomlástól, ami az ottani 400 000 főnyi szovjet had-

erő beavatkozásához vezethet. A két német állam közeledése azonban a NATO-ban vezethet súlyos válsághoz. Így James Baker amerikai külügyminiszter jövő heti európai tanácskozásain arra törekszik majd, hogy biztosítékokat kapjon Bonntól: az NSZK változatlanul a NATO és az EK tagja marad és minden további lépését egyeztetni szövetségeseivel.

A The New York Times idézte az amerikai kormány illetékeseit arról, hogy pénzügyi források hiányában nem tudják úgy támogatni Kelet-Európát, amint az a washingtoni politikai érdekek szempontjából szükséges volna, ezért – a szükségből erényt kovácsolva – működnek együtt az európai közösségekkel és a 24-ekkel, a vezető nyugati államok csoportjával.

Felix Rohatyn, az ismert amerikai bankár megismételte a lapban korábbi javaslatát: hozzanak létre Japán, az Egyesült Államok és az EK tőkéjéből kelet-európai beruházási bankot Bécsben.

NSZK: Genscher moszkvai útjáról

Genscher külügyminiszter tájékoztatta moszkvai tárgyalásairól Helmut Kohl kancellárt. A nyugatnémet sajtó kormánykörökre hivatkozó jelentései szerint a moszkvai megbeszélések rányomta bélyegét az a körülmény, hogy a Szovjetunió aggodalommal szemléli az NDK-ban zajló eseményeket.

A Süddeutsche Zeitung nyugatnémet diplomáciai köröket idéző beszámolója szerint a moszkvai vezetés súlyos gondban van amiatt, hogy a kato-

nai személyekkel szemben sokasodó tettelegességek nyomán veszélyeztetve látja a szovjet fegyveres erők tagjainak biztonságát az NDK-ban. Az újság továbbá úgy tudja, hogy szovjet részről heves szemrehányásokkal illette Kohl kancellárt Németország-politikai terve miatt. Főleg Sevardnadze bíráló szavai voltak élesek, amelyeket a TASZSZ hírgyűnökség Genscher elutazása után tett közzé a második világháború tanulságairól. Ám erről a másnapi Pravda már nem számolt be.

Ötezres vallásos menet Szófiában

Talán ötezren is lehetnek, akik a vallási jogok, a lelkiismereti szabadság és a szellemi értékek védelmére alakult független bolgár szervezet felhívását elfogadva csütörtökön délután részt vettek a Szófia központjában rendezett vallásos menetben. A Szent Szófia templomtól indult el a menet és a parlamentig jutott, ahol egy küldöttség petíciót nyújtott át a nemzetgyűlés képviselőjének.

Követelték, hogy nyilvánítsák állami ünneppé a Karácsonyt és a Húsvétot, tegyék szabaddá az iskolai hittanoktatást, a szép bulgáriai kolostorokat „turistaházakból” változtassák vissza azokká a szent helyekké, amelyek voltak, az alkotmányból és a törvé-

nyekből töröljenek minden olyan cikelyt, amely sértheti a vallásos emberek érzelmeit.

A menet dicséreteket énekelve vonult a gyülekezés színhelyétől mintegy 100 méterre lévő parlamenthez, ahol a rendőrök barátságosan igazították el a küldöttséget.

Egyébként a bolgár főváros tele van falragaszokkal, amelyekből megtudni az ellenzéki szervezetek a vasárnapra meghirdetett nagygyűlésen kívül már szombaton hallatnak magukról: a déli parktól menetet rendeznek egészen a központig. A felhívás – amelyet ezúttal a tömegtájékoztató nem közöl – menetéről beszél, ez azonban már igazán tüntetésnek ígérkezik.

Mitterrand és a tizenkettek

Két biztos nem, egy biztos és egy bizonytalan igen határozza meg azt a politikai csatát, amelynek színhelyül Strasbourgot, az európai egység jelképét választotta Mitterrand, a tizenkettek Európájának soros elnöke. Az elzászi város, amelyért több háborút is vívtak, ma a megbékélés és az európai egység jelképe, fontos nyugat-európai integrációs intézmények színhelye. A kérdés most az, hogy vajon az „Európa Tanács” – így határozza meg a tizenkettek zsargonja a félénként rendezett csúcstalálkozót – péntekszombati ülése az egység építésének csúcserkezeteként vonul majd be a közösség történetébe, vagy elfelejtik majd mint annyi más konferenciát.

Málta – Pravda

A Pravda a szovjet lapok közül az első, amely – most már túllépve az események tényyszerű ismertetésén és a külföldi visszhangok bemutatásán – kommentárban összegzi a nem hivatalos szovjet-amerikai csúcs eredményeit.

A cikk – amely éppen Gorbacsov-nak az ENSZ-közgyűlés tavalyi ülészakán elmondott beszédének első évfordulóján jelent meg – emlékeztet rá, hogy 1988-ban a világszervezet székhelyén sokan fogadták kétkezesel a szovjet vezető szavait.

– Természetesen nincs arról szó, hogy máris a béke uralkodott volna el a világban. Sok még a megoldandó kérdés, de talán nem tévedés azt állítani, hogy a világ olyan útra tért, amely a nagyobb szabadsághoz, a demokráciához, megfontoltsághoz vezet a nemzetközi életben – fejeződik be a kommentár.

A VILÁG HÍREI

– A Csehszlovák ellenzék válasza Adamecnek: Nyilatkozatban utasította vissza a Polgári Fórum és a szlovákiai közvélemény az Erőszak Ellen mozgalom Adamec csehszlovák kormányfőnek azokat a vádjait, hogy az ellenzék ultimátumokkal és fenyegetésekkel gyakorol nyomást a szövetségi kormányra. Ladislav Adamec szerdán este a csehszlovák televízióban támadta és vádolta nyomásgyakorlással az ellenzék. A nyilatkozat szerint a fórum és a szlovákiai mozgalom csak akkor terjesztett elő személyre szóló javaslatot, miután Adamec felismerte, hogy a közvélemény nem támogatja az átalakított kormányt és újabb tárgyalásra hívta az ellenzék képviselőit, maga kérte fel őket, tegyenek személyre szóló javaslatokat.

– Csütörtökön benyújtotta lemondását Gustáv Husák köztársasági elnöknek Ladislav Adamec csehszlovák szövetségi miniszterelnök – közölte egy prágai kormányzóvivő.

– Történelmi s a szovjet köztársaságok történetében eddig példa nélkül álló döntést hozott a Litván Legfelsőbb Tanács csütörtök délben: törölte az SZKP vezető szerepéről szóló cikket a köztársaság alkotmányából.

A hatodik cikkelyt újjal helyettesítette, amely egyenlő jogokat biztosít a pártoknak és társadalmi szervezeteknek, amennyiben azok tiszteletben tartják a litván alkotmányt, a köztársaság törvényeit. A „pártok” szó – többszámban – egyértelműen arra utal, hogy Litvániában ezentúl az alkotmány szavatolja a többpártrendszer.

– Az Európa Tanácsnak és a márciusban Bonnból összeülő Európai Gazdasági Tanácskozásnak is megküldi javaslatát az úgynevezett Cocomlista módosítására a Nyugat-Európai Unió. A nyugat-európai katonai együttműködés kérdéseivel foglalkozó unió közgyűlése, parlamenti képviselőinek testülete csütörtökön Párizsban javaslatot fogadott el arról, hogy valamennyi érintett államnak ajánlják a Szovjetunióra és a kelet-európai országokra vonatkozó export-tilalmi lista haladéktalan felülvizsgálatát, a korlátozások jelentős csökkentését.

– A Manilla üzleti negyedében magukat elsáncolt zendülők – csaknem félezer katona – csütörtökön megadta magát a kormányhoz hű erőknek. Az elnökasszony csütörtökön különleges felhatalmazást kért magának a törvényhozástól, hivatkoz-

va az egy nappal korábban általa kihirdetett szükségállapotra. Nem világos, hogy Aquino milyen intézkedések meghozatalához kért szabad kezét a parlamenttől. Noha a lázadást csaknem egy hét múltán végképpen elfojtották, a jelek arra utalnak, hogy a politikai helyzet rendkívül törekeny a délkelet-ázsiai országban.

– Újabb hároméves együttműködési megállapodást kötött a Magyar és az Osztrák Tudományos Akadémia. Az okmányt, amely új szakaszt nyit a két intézmény csaknem két évtizedes szerződéses kapcsolataiban, szerdán este írta alá Bécsben az MTA képviselőjében Láng István főtítká, az osztrák akadémia nevében pedig Otto Hittmair elnök és Werner Welzig főtítká.

– Az AFP francia hírgyűnökség csütörtökön az izraeli külügyminisztériumra hivatkozva olyan hírt közölt, hogy Németh Miklós miniszterelnök januárban hivatalos izraeli látogatást tesz, s hogy előzőleg Horn Gyula külügyminiszter látogat Izraelbe. A budapesti külügyminisztériumban a hírrel kapcsolatban megerősítették, hogy Horn Gyula januárban Izraelbe utazik, ahol várhatóan rögzítik a kormányfői látogatás időpontját.

Bogomolov Kelet-Európáról

A szovjetunióbeli átalakulás, a lengyelországi, magyarországi, csehszlovákiai, NDK-beli és bulgáriai reformok között sok különbség van, de a folyamatokat több közös vonás is jellemzi – írja a Moszkovszkije Novosztij hátsólapján Oleg Bogomolov akadémikus.

Elismert tény, hogy a kelet-európai változásokra ösztönzőleg hatott a szovjet átalakítás. Szomszédaink és partnereink a Varsói Szerződésben és a KGST-ben meggyőződtek róla, hogy a Szovjetunió új vezetői lemondtak a „Brezsnyev-doktrínáról” és nem avatkoznak belügyeikbe.

A kelet-európai változások a professor szerint sok mindenben lekörözték a Szovjetuniót. A tömegmozgalmak nagy fegyelmetudatossága és szervezethez, békes, összeütközésektől mentes jellege nagyobb esélyt ad ezen országok reformjainak, mint amekkorára esélye a szovjetunióbeli átalakításnak van.

Miért a lárma?

Az utóbbi években – kezdetben burkoltan, később egyre nyíltabban – leginkább a román történetírással kerültek nézeteltérésbe történészeink. Emitt szelőd, ám határozott érvek, amott heves támadások követték egymást. A vita természetesen a dákoromán kontinuitás, és Erdély történelmének eltérő megítéléséből fakadt. Mindeközben kissé háttérbe szorult az „ezeréves méh” cseh–morva–szlovák legendájának, és az északkeleti végek, vagyis Kárpátalja hovatarozásának kérdésében képviselt torz szovjet–ukrán történelemszemlélet kritikája.

Ezért is lehet meglepő a Kárpáti Igaz szó november 25-i vezércikke, mely „Ezernyi szállal kötődünk...” címmel emlékezik a Kárpáton túli Ukrajna népbizottságainak 45 évvel ezelőtti, megtartott első kongresszusára. Ebből a fényképpel is illusztrált írásból idézünk: „... 45 esztendővel ezelőtt ezen a napon fogadta el Kárpáton túli Ukrajna népbizottságainak első kongresszusa a Kárpáton túl Szovjet-Ukrajnáról való *újraegyesüléséről* szóló kiáltványt... A Szovjetunió és a Csehszlovák Köztársaság kormánya között létrejött megállapodás értelmében 1945. június 29-én Kárpáton túli Ukrajna *újraegyesült* Szovjet-Ukrajnával.”

Kérem, ez tehát a mai hivatalos szovjet álláspont... Több mint 36 évvel Sztálin, hat évvel Breznyev halála után. Gorbacsov főtitkárlásának hosszú esztendei nem voltak elegendők arra, hogy az 1943. december 12-én megkötött Benes-Sztálin paktumban foglaltak kiderüljenek: a Benes vezette londoni emigráns cseh kormány valójában „átpasszolta” ezt a területet a Szovjetunióhoz. No, nem önszántából, de a „valamit mindig valamiért” rendező elv alapján. Ismeretesek az akkori idők szovjet vezetés

törekvései. Lásd Ész- és Lettország, Litvánia és Kelet-Lengyelország bekebelezése 1939-ben, Besszarabia elfoglalása 1940-ben. Kárpátalja egy megváltozott politikai helyzetben került sor, és cserébe Benes '45-ben némi lélegzethez juthatott a csehszlovák belpolitikai életben.

Az elébb említett igazság elkendőzése mellett az 1945-ös manifesztumnak és a szovjet-ukrán történetírásnak van egy ennél sokkal súlyosabb hibája is: a tények tudatos elferdítése.

Az „*újraegyesítés*” kifejezés használatára gondolok, miután nincsenek olyan ismereteim, melyek szerint 1945 előtt Kárpátalja bármikor is Szovjet-Ukrajnához tartozott volna. Hiszen Trianon értelmében (1920. június 4.) a Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alá került, de utóbb 1939 márciusában az első bécsi döntés nyomán a magyar csapatok visszafoglalták. A szovjet csapatok csak 1944 őszén szállták meg a területet, vagy ahogy akkoriban nevezték, Ruszinszkrét. (A „megszállás” szó egyáltalán nem túlzás. Az év november-decemberében a 18–50 év közötti magyar nemzetiségű férfiakat a szolvai és a sztarij szambori gyűjtőtáborokba, majd onnan távoli vidékekre kényszermunkára vitték, „malenkij rabot” ürügyén. Az internáltak többsége – több ezer ártatlan ember – elpusztult vagy nyomtalanul eltűnt. Csak az említett táborokban naponta 120–130 halottat temettek jeltelen sírba. Ez is némi adalék az *újraegyesítés* körülményeihez.)

Vagy talán arra céloznának, hogy a korábbi századok során érvényesült volna a cárok vagy a korai fejedelmek befolyása? Meglehet, Novgorodi Vlagyimirra gondolnak, aki az ezredforduló tájékán kiterjesztette hatalmát – miután elfoglalta Halicsot – a Kárpátonban élő fehér hórátokra. A Kijevi Rusz azonban 1054-ben (igaz, még nem végleg) felbomlott. A későbbi századok során aztán a megerősödő

Litvánia, majd a felemelkedő Lengyel Királyság vert felosztásig éket a Magyar Királyság és Oroszország közé. Ezt követően Galícia és Lodóméria Ausztria, majd az Osztrák-Magyar Monarchia integráns része lett. Ezzel a rövid, így korántsem teljes történelmi áttekintéssel azt szeretnénk érzékeltetni, hogy a pontosan ezer évvel ezelőtti állapotoktól eltekintve az Orosz Birodalom, illetve a Szovjetunió mégcsak határos sem volt Kárpátaljával.

Hát akkor miért a nagy lárma? Miért a „ma ezernyi szállal kötődünk a testvérköztársaságokhoz”, és az „ezek a szájak eltéphetetlenek” szövegek erőltetése? Ne feledjük, manapság az egyes tagköztársaságok kiválásának kérdése is felmerül a Szovjetunióban. Ezen belül Kárpátalján a magyar nemzetiség legfeljebb egyharmadát érintő autonóm körzetről kezdődtek tárgyalások. Ez azonban a hatalomnak nem érdeke.

Ezért a lárma, ezért az agymosás. Akár ilyen áron is.

(t) Hátori Ferenc

Új magyar napilap Szlovákiában

Új magyar nyelvű napilapot indít a szlovákiai megújulásért küzdő Közvélemény az Erőszak Ellen mozgalom „Nap” címmel. A négyoldalas újság, amelynek főszerkesztője dr. Huncsik Péter orvos, a Független Magyar Kezdeményezés tagja lesz, a jövő hét végén jelenik meg először. A Független Magyar Kezdeményezés szerdai pozsonyi sajtótájékoztatóján elmondották, hogy az új lap jellegénél fogva hasonlít majd a Közvélemény az Erőszak Ellen „Verejnost” című, szlovák nyelvű újságjára, de nem lesz annak tükörfordítása. Az új magyar nyelvű napilap az év végéig két-három naponként kerül majd az olvasókhöz, napilapként csak jövőre jelenik meg, a tervek szerint harminczes példányszámban.

A Vicei-per koncepciójás jelleget ölt

A szabadkai felsőbb bíróságon folytatódott Vicei Károly jugoszláviai magyar író, zentai lakos perének újratárgyalása, amely a múlt hónap elején kezdődött meg.

Viceit 1988 februárjában négy hónapi vizsgálati fogság után bíróság elé állították és nemzeti türelmetlenség zításának vádjával két és féleves börtönrre ítélték. Ez ellen nemcsak a vádlott védőügyvédjei tiltakoztak, hanem a vajdasági, valamint a szerbiai íróegyesület is. Az ítélethirdetést követő napokban a Vajdaság tartományi legfelsőbb bíróság elrendelte az író azonnali szabadonbocsátását, rámutatott számos törvénytelenre és szabálytalanságra. Hatályon kívül helyezte az ítéletet, és elrendelte az ügy újratárgyalását, amely november 7-e óta tart.

Az ügy újratárgyalására új összetételű büntetőtanács előtt került sor, amelynek elnöke Szakács István. A vádat továbbra is Nagy Mihály ügyész helyettes képviseli.

A 7 nap című jugoszláviai magyar nyelvű hetilap legutóbbi számának

kommentárjában hangsúlyozta, hogy a tárgyalás iránt mind Jugoszláviában, mind külföldön egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg. Ez a fokozott érdeklődés – írta – elsősorban nem az ügy rendkívüliségének vagy a vádlott személyének szól, hanem annak az egyre többek által felismert ténynek, hogy koncepciójás perrel állunk szemben. Az eddigi tanúvallomásokból ugyanis egyértelműen kiderült, hogy a belügyi és biztonsági szervek nyomozói erőteljes nyomást gyakoroltak a többnyire fiatalok tanúkra, néhány esetben zsarolták is őket annak érdekében, hogy terhelő vallomást tegyenek Vicei Károly ellen.

Fokozza még az érdeklődést, hogy a vádpontok és a tanúvallomások figyelmes összevetése után a laikus hallgatóság számára is egyre világosabbá válik: még ha a vádlott ki is mondta volna az inkriminált szavakat néhány esetben, semmiféle bűncselekményt sem követett volna el ezzel, mert csupán tényeket állapított meg.

Óváron sztrájk, Győrtől gyűlés

Horváth Edének puccs vagy fuccs?

foltyás az 1. oldalról

Levelében kijelentette: a kilenc szakigazgató állásfoglalását és a lemondásáért indított aláírásgyűjtést puccsnak tartja. „Határozottan kijelentem – írta –, hogy nem mondom le. A döntést Önökre bízom”.

– Ez utóbbi kijelentés némi zavart, morgást idézett elő. Már hogy dönthetne egy alkalmi munkásgyűlés a vezérigazgató személyéről? Egyetlen kiáltás harsant csak: Le kell váltani Horváth Edét!

Zalán Barnabás azonban nyugalomra intette az egyébként amúgyis hallgató tömeget, és bejelentette: Horváth Ede sorsáról a december 18-i választási tanácsülés dönt. A továbbiakban a gyűlés már inkább emlékeztetett egy hagyományos termelési tanácskozásra a különbséggel, hogy a „gazdasági vezetés beszámolója” rövid volt és csak a ragyogó jövő felvázolásával foglalkozott, a szakszervezet képviselője pedig csak az új vezetést biztosította bizalmáról és támogatásáról.

Felolvasták Nagy Sándor, a SZOT

főtitkára telex-üzenetét is, amely ugyancsak kellően semmitmondó volt ahhoz, hogy meg se éljenezzék, ki se fűtyüljék.

Végezetül még a Mosonmagyaróváron tárgyaló küldöttség vezetője Császár József, vezérigazgató-helyettes kért szót. Szívhez szólóan ecsetelte, hogy milyen hatalmas élmény volt számára részt venni a mosonmagyaróvári megbeszélésen, és „őszinte szívvel” biztosította az óvári munkástanács itt is jelenlévő képviselőit, hogy önállósodási törekvéseiket az új vezetés megérti, jogosnak ítéli. Mindenképpen szeretnék, ha a Kühne január 1-ig visszanyerhetné önállóságát.

Sajnos a probléma eddig sem ez volt, hanem az: mit vihet magával a válni készülő mosonmagyaróvári gyáregység? E kérdésben nem lettünk okosabbak. Mint ahogy abban sem, hogy ki irányítja Horváth Ede „szabadsága” végeztével az egyik legnagyobb hazai iparvállalatot...

L. Gy. G.

Csehszlovákia – CSEMADOK KB-ülés

A csehszlovákiai magyarság kulturális szervezete, a CSEMADOK képviseletet kér a magyar nemzetiség számára az átalakítandó szlovák kormányban. Ezt a CSEMADOK Központi Bizottságának öt tagú küldöttsége közölte Pavel Hrivnák szlovák miniszterelnökkel.

A CSEMADOK KB újjáválasztotta vezetőségét, rehabilitálták és visszavették mindazokat, akiket a prágai tavasz elfojtása után zártak ki a CSEMADOK vezető szerveiből. A CSEMADOK központi bizottsága támogatja a csehszlovákiai megújulási folyamatot, csatlakozik a Polgári Fórum és a Közvélemény az Erőszak Ellen mozgalmak törekvéseihez és fel kívánja vállalni a csehszlovákiai magyarság érdekeinek képviseletét és védelmét.

A CSEMADOK tiszteletbeli elnökévé választotta Dobos László író, aki 1969–70-ben tárca nélküli miniszterként a nemzetiségi ügyekért felelt a szlovák kormányban és a „normalizáció” idején távolították el a politikai életből. A CSEMADOK elnökévé ismét Sidó Zoltánt választották meg, aki az elmúlt években a lehetőségekhez képest igen bátran és határozottan lépett fel a csehszlovákiai magyarság érdekeinek a védelmében, és szorgalmazta alkotmányos jogaik gyakorlati érvényesítését.

KISZ-táborból DEMISZ-hotel

Apróhirdetés a Magyar Nemzet hirdetési oldalának betűtengerében, 1989. szeptember 19-én, „Üdülés” címszó alatt: „A Bakony közepén elhelyezkedő 50 férőhelyes köepület és 20 férőhelyes fa kastély turisztikai, üdültetési célra, hosszabb távra is bérbe adó. Bővebb felvilágosítás a 80/23-220-as telefonon.”

Ember legyen a talpán, aki ebből kitalálja, hogy a Veszprém megyei KISZ utódszervezet, a VEDISZ fogott hozzá a bakonyoszló-sövénykúti volt KISZ-tábor hasznosításához – mégpedig „a megye egész ifjúságának hasznára”. A hasznosításban önmagát ugyancsak érdekeltnek tartó ápai FIDESZ-szervezet és a bakonyoszló közös községi tanács például nem figyel fel rá – a VEDISZ-nek pedig észébe sem jutott értesíteni őket. Elélményes vállalkozó azonban akadt, s így éppen egy hónap múlva, október 19-én már arról tudósíthatott a megyei napilap, a Napló cikkírója, hogy: „Az elmúlt héten a Veszprém Megyei Demokratikus Ifjúsági Szövetség (VEDISZ) és a budapesti Interco Építő- és Vegyesipari Kiszövetkezet szerződést kötött. E szerint a VEDISZ tízéves időtartamra, meghatározott éves bérleti díj fejében, lemond a jogelőd KISZ bakonyoszlópi volt vezetőképző táborának működtetéséről, azt a kiszövetkezet rendelkezésére bocsátja. A felek kölcsönös megelégedéssel írták alá a szerződést: az Interco Hotel Sövénykút néven szállodát fog üzemeltetni, fejlesztésekre kezd, idegenforgalmi bevételekre számít, a VEDISZ-nek pedig évente több, mint 500 ezer forint uti a markát...”

A Napló cikkírója persze siet rögtön megnyugtatni a kedélyeket: ezúttal szó sincs vagyonátmentésről, üzleti manipulációról. A szegény veszprémi DEMISZ-tagszervezet azonban az idén „mindössze” tízmillió forint állami támogatást kapott. Ennyiből, s a tizenkétezer tagság tagdíjaiból nem futja vezetőképző táborainak fenntartására. Ezért hát bérbe adták, üzleti alapon, ám kikötve, hogy a fődényben – június 15-től augusztus 31-ig – a kiszövetkezet önköltséges áron a fiatalok rendelkezésére bocsátja az 50 személyes házat. Sőt, a VEDISZ az évi 550 ezer forintos bérleti díjat is teljes egészében a fiatalok üdültetésének további támogatására ajánlja fel. Még „sötébb”: az egész mechanizmust, a gazdálkodást még csak nem is a VEDISZ felügyeli, hanem egy megyei ifjúsági tanács!

Csak, sajnos, megyei ifjúsági tanács akkor még nincs. És ha majd lesz, ki fog dirigálni benne? A száz tagot sem számláló FIDESZ-csoport, vagy a tizenkétezer tagságú, kiépített megyei apparátussal és infrastruktúrával rendelkező VEDISZ? S vajon kik képviselik a százezernyi pártonkívüli ifjút? Egyáltalán: az, hogy a néhai KISZ vagyona az ifjúság céljait szolgálja, okvetlenül azt jelenti, hogy a megyei KISZ-szervezet vagyona a megyei ifjúságé lehet csak?

Jómagam az országos hasznosításra gondoltam, amikor ez a kérdés megfogalmazódott bennem, de van létjogosultsága az ellentétes iránynak is. Egy újabb hónap elteltével a bakonyoszlói tanács nyílt levélben tiltakozott a tábor bérbeadása ellen, s felvette, hogy azt a helyi – serdületle-

nebb – ifjúság érdekében kellene hasznosítani. A közös tanácshoz tartozó három község – Bakonyoszló, Bakonyoszló és Csesznek – egyike sem rendelkezik ugyanis megfelelő iskolaépülettel, a gyerekek 12 különböző helyen folytatják tanulmányukat. Szalay Ferenc tanácselnök véleménye szerint egyébként a „nyilvános árverésnek titulált ködös eljárás pedig eléggé világos, mögöttes szándékokat hordozó paktumnak tekinthető”. A VEDISZ éberségét dicséri, hogy a nyílt levélre már annak megjelenése előtt reagált (a DÁTUM szerkesztője például megkapta Siklósi Imre VEDISZ-tükárnak a bakonyoszlói tanácselnök állításait cáfoló „válaszát” csatolva hozzá egy megyei tanács ijegyzőkönyv kivonatát is, noha nem közölte, sőt meg sem kapta Szalay Ferenc levelét!). A Napló így egymás mellett közölte, dicséretes objektivitással, a saját korábbi cikkét is cáfoló tanács tiltakozást és az arra adott (dupla terjedelmű) választ...

Ne menjünk most bele annak taglásába, hogy alkalmas-e iskolának az épület, s abba se, hogy a helyi tanács birtoklási igényének volt-e része abban, hogy a megyei tanács sok halogató után novemberi ülésén végre hajlandó volt konkrét ígéretet tenni a bakonyoszlói tanács iskoláépítés támogatására. Építészeti szakkérdésekhez nem értünk. A demokráciáról azonban vannak elképzeléseink. S ezekbe az elképzelésbe nem fér bele az, hogy egy (nevében) demokratikus szervezet előbb saját elképzelése szerint intézkedjen a nép javára, s utána kérjen jóváhagyást a néptől. Márpedig ha a VEDISZ választásban meglehetősen nagyvonalúsággal kezelt időrendet rekonstruálva tekintjük át a történéseket, ezt látjuk:

A VEDISZ 1989. június 28-án felhívást intézett a megyében működő ifjúsági szervezetekhez a kezelésében lévő állami tulajdonú ingatlanok hasznosítására vonatkozóan. Am jóváhagyásuk, előzetes tájékoztatásuk – tán mert megszokta, hogy ő képviseli az ifjúságot – nélkül döntött októberben az egyetlen jelentkező javára a sövénykúti tábor bérbeadásáról. Csak ezután, november 2-án tájékoztatott egy 8 szervezetből álló megyei ifjúsági kerekasztalt az általa már eldöntött tényekről és lehetőségekről. Demokratikusan, természetesen. Lám, mit tesz, ha egy szervezetnek van küldetése, s betartja a demokrácia játékszabályait!

Láng György Géza

„Semmiből – mindent”

Szálloda, százharminc nap alatt

Az idegen kétszer is meglepődik, ha Szekszárdon, az Alisca Hotelben akar megszállni. Mert, amikor megkérdi, hol találja a szállodát, „Ott, fent a domboldalon” a válasz. Meglepődik és nem örül, mert nincs ínyére a nehéz pakkokkal fölbaktatni. Ám, ismét meglepődik, mert a csodálatos környezetben levő szálloda szinte a város szívében van – de tényleg a dombon. És mivel három a magyar igazság, következzen a harmadik ámulat, a roppant udvarias fogadtatás, a csöppet sem toladó előzékenység és készségesség. (Ugy mondják, minden csoda három napig tart. Higgyük, hogy az utóbbi itthon, a hazai vendég számára sem megy csodaszámba hamarosan. S nem azért, mert a szekszárdiak és a hozzájuk hasonlóak levetkőzik e modort, hanem azért, mert mindenki magára ölti szerte az országban.)

Az igazgató úr megszólítást Hohmann Ferenc tapintatosan visszautasítja, mert hogy szállodavezető csupán, s közben máris előadja, hogy azokat a turistákat szeretné „megcélozni”, akik a „moteli” körülményeknél jobbra, kényelmesebbre vágnak, ám a három-négycsillagos hotel nemigen tudják megfizetni. Megjegyzem, hogy a kétszillagos Alisca (így nevezték az alapító kelták a hajdani Szekszárdot) több tekintetben is vetekszik néhány többszillagos. Lehet, hogy most néhányan megvádolnak reklámmal, de az vesse rám az első követ, aki járt már itt, s nem állapította meg e tényeket!

Mindezt alátámasztandó csupán távirati stílusban arról, amit Hohmann Ferencről megtudtunk. A hatvanas évek elején épült egy turistaszálló, ami napjainkra alaposan „lerobbant”, már-már önmagát helyezte forgalmon kívül. A fenntartó, a Tolna Megyei Idegenforgalmi Hivatal nem a majdnem fölösleges felújítás, hanem a mai igényeknek megfelelő újjáépítés mellett döntött. Ezt lengyel vállalatokkal kooperációban tették, de az ő munkájukért, a hozott anyagért nem kellett fizetniük, hanem a lengyelek a cég különböző egységeiben lelakják a befektetést. (Már e megállapodás is figyelemre méltó.) Ugy, hogy szinte a semmiből varázsolták a mindent – mindössze 130 nap alatt, mégpedig a bontási munkálatokkal együtt.)

A szálloda-szakon végzett vezető eddig az idegenforgalom minden fő- és háttérszakmájában dolgozott, tehát szabad kezét kapva az sem jelentett számára „nagy ügyet”, hogy maga szerezte be a szükséges bútorokat, felszerelési tárgyakat, szóval mindent. Ez jelentős költségcsökkenést is jelentett, s járt azzal az előnnyel is, hogy színben, fazonban a legapróbb részletekig a nagykönyvben megírt harmónia jellemzi a házat.

Az épület mellett nyolcvan négyszögölnyi terület művelését kezdték el. Gyümölcsfákat telepítettek, melyek termését a vendégek fogyasztják majd el, s a telepítendő szőlőt szintén ők szüretelik majd – jó program gyanánt. Amikor az időjárás engedi, fóliasátrat építenek, ahol megtermelik az étteremnek szükséges zöldségfélét, s jövő télen már onnan szedik folyamatosan a friss zöldsálatát, paprikát. Az étteremnél tartva el kell mondani, hogy árai igazán csábítóak, s ott az ínyencek is megtalálják a kedvükre való finom falatokat: a pacalt, a bélszint, a libamájat, a vadételeket.

A szállodában egyszerre negyvenheten lakhatnak, az étteremben ötvenen férnek el kényelmesen, de a jó idő beálltával kint a teraszon is főlsgolálnak, mi több, a ház előtti murvás területet rusztikus bútorokkal rendezik be, s e részt nádtetővel látják el, s mindenütt élősvény-kerítések, valamint sok-sok futómuskáli dekorálja majd a már amúgy is szép környezetet. A portál-részre remélhetően hamarosan fölkerül Szekszárd bronzból készült nagyméretű címere, melyet a városi tanács készített Farkas Pál szobrászművésszel.

A beszélgetés egyes részletein és a látottakon még mindig ámulva megkérdezem Hohmann Ferencről, hogyan jöhettek ilyen frappánsan össze a dolgok? A válasz mindössze ennyi:

– Nincs ebben semmi svindli. Mindannyian nagyon akartuk.

V. H. M.

Egy megye, egy nyugati ország?

Mark Palmer az OKISZ-ban

A forint legutóbbi, 10 százalékos leértékelése ellenére a magyar gazdaság számára a dollárért kínált amerikai eredetű áruk – viszonylag – még mindig olcsók a nyugat-európaiakhoz képest, s ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni, főként most, amikor folyamatosan javulnak a magyar-amerikai kereskedelmi kapcsolatok – mondotta Mark Palmer csütörtökön, az Ipari Szövetkezetek Országos Tanácsának ülésén.

Az Egyesült Államok budapesti nagykövete ezután arról szólt, hogy Magyarország azért vonzó a külföldi, és így az amerikai befektetők számára is, mert a gyors politikai változások mellett nagy figyelmet fordítanak a gazdaság gyors megreformálására is. A politikai változások pedig békésen zajlanak, bár nem könnyen, de áttekinthetően. Azzal, hogy Magyarország megkapta a legnagyobb kereskedelmi kedvezményt, az eddigieknél nagyobb lehetőségeket jut, könnyebben értékesítheti áruait az amerikai piacon – mondta.

A nagykövet ezután arról szólt, hogy az Egyesült Államok kormánya 60 millió dollárt ítélt meg a magyar magánvállalkozások segítésére. Ebből az ipari szövetkezetek is részesedhetnek, feltéve, ha az ipari szövetkezetek vagyona valóban a tagok birtokában, illetőleg tulajdonában van, és azzal szabadon rendelkezhetnek. Az alapítvány felhasználásáról a Független Beruházók Tanácsa fog rövidesen dönteni; a szervezetnek egyébként magyar résztvevője is lesz.

Mark Palmer ezután kérdésekre válaszolva elmondta, hogy az amerikai gazdasági támogatás nemcsak technológiák magyarországi meghonosítását segíti, hanem számos más területre is kiterjed, így például a menedzserképző központot működtetnek, a magyar egészségügyi ellátás színvonalának javításához kívánunk segítséget adni, programot dolgoznak ki a munkanélküliség elkerülésére. Ennek érdekében egyébként felméréseket készítettek a borsodi térségben, ahol szerintük a legsürgetőbb a megoldás. Felvetődött az is – mondotta a nagykövet –, hogy Magyarország gazdasági fellendítését jól segítené, ha egy-egy megyét egy-egy nyugati ország karolná fel. Az ötlet fogadtatása egyelőre azonban vegyes – tette hozzá Mark Palmer.

Az újságírók hasonlatosak a színészekhez...

A TASZSZ és az APN vezetői a glasznosztyról

A meghívó szerint csak A. J. Vlaszov, az APN hírtügyénökség igazgató tanácsának elnöke lett volna a Mundi Media Klub vendége. A szervezők azonban kellemes meglepetéssel szolgálták, és meghívták V. N. Krascsenkót, a TASZSZ vezérigazgatóját, a Trud volt főszerkesztőjét is. A két szovjet hírtügyénökség vezetője a glasznosztyró sajtójának időszerű kérdéseiről tájékoztatta az egybegyűlteket.

A vendégek rögtön az összejövetel elején fantasztikus adatokkal nyugtázták le a hallgatóságot. Mint elmondták, a Szovjetunióban mintegy 5000 lap és folyóirat jelenik meg, évente közel 3 700 000 000 (azaz hárommilliárd-hétszázmillió) példányban. Összesen 120 millió újságelőfizetőt tartanak nyilván, akik az összes sajtóterméket megrendelhetik. A nyíltság következtében több, eddig titkosan kezelt (agyonhallgatott) témakör vált publikussá. Így – szerintük – nem csupán pártszervezeti kérdésekről lehet szabadon írni, hanem megvitatásuk körülményeiről is. Nyitottabb lett a külpolitika, a történelmi múlt és a hadügyi költségvetés taglalása. Ezzel kapcsolatban a TASZSZ első embere megjegyezte: a Szovjetunióban a sztalinizmustól mindenkinek „hányingere” van. Sőt az emberek torkig vannak az utóbbi hónapok politikai megrázkódásaival is, ezért várhatóan csökkenni fog a periodikák iránti érdeklődés (!). Az „információ kombinátok” irányítói kérdésekre válaszolva elmondták, hogy jelenleg a nacionalizmus jelentkezik legélesebben hazájukban. Kénytelenek voltak elismerni – Karabahot hozva fel példaként –, hogy ebben a kérdésben nincs kizárólagos igazság. Léteznek örmény, azeri és moszkvai (birodalmi) álláspont. Bármelyik fél kap lehetőséget véleményének kifejtésére, a másik kettő rögvést tiltakozik. Sajnos, a köztársasági újságírók többsége „nemzeti rabságba” került (elfogultan tudósítanak), sőt rendszeresen előfordul, hogy a tagköztársaságok TASZSZ irodái egyszerűen nem tájékoztatják időben a moszkvai központot az eseményekről.

A sajtó jelenlegi helyzetéről szólva V. N. Krascsenkó (Leninre és Gorbacsovra sűrűn hivatkozva) kijelentette,

az egypártrendszerben a jelenleg is meglévő lapoknak kell magukra vállalniuk az ellenzéki álláspontokat, ezzel segítve a hibák felderítését. A TASZSZ munkatársainak ehhez előbb le kell győzniük a korábbi beléjük ivódott öncenzúrát, „fel kell szabadítaniuk tollaikat”. (A brezsnyevi éra még mindig közszereplést, és a közvélemény formálását vállaló televíziós személyiségeire utalva Vlaszov megjegyezte: az újságírók hasonlatosak a színészekhez, akik mindig más szerepet vállalnak. Keserves igazság. Egyébként az egyes lapok élén sem történtek elegendő látványos változások. A Pravdatól menesztett Afanaszjev tudományos pályára lépett, és a Vízi Közlekedés című újság főszerkesztőjének is mennie kellett. (Bizonyára túl sokszor sértették meg szovjet atomtengeraltjárók a skandináv fellegvizeket.) A Szovjetunió készül a sajtótörvényének megalkotásában jelentős részt vállaló Krascsenko szerint nem szabad a sajtószabadsággal visszaélni. A törvénytervezet legszögezi a cenzúra eltörlését, viszont nem lehet a fennálló államrend ellen agitálni. Tilos a háborús propaganda, a pornográfia és a fajgyűlölet szítása. Egy paszuszus kimondja, hogy az újságírók számára mindenütt és minden körülmények között biztosítani kell a korrekt tájékoztatáshoz szükséges információkhoz való hozzáférést. Érdekes viszont, hogy az államtitok kérdéséről nem szól a fáma...

Élve a lehetőséggel, a Dátum nevében megkérdeztem az előadókat, hogy véleményük szerint a glasznosztyró mikorra érheti el a perifériákat, a megyei és a járási lapokat? Azok szemléltetve vajon mikor fogja túlközni egyrészt a gorbacsovi, másrészt a helyi megújulási elképzeléseket? Például a Kárpáti Igaz Szó szerkesztőinek mikor lesz módjukban végleg elhagyni az évtizedekig tabunak számító négy magyar város – Ungvár, Munkács, Beregszász, Nagyszőlős – után azok orosz neveit? (Márciusban csak néhány napig örülhettek az olvasók annak, hogy lapjuk teljes egészében áttért a magyar helységnevek használatára.) Egyáltalán, mikor juthat nyilvánossághoz a helybéli sajtó hasábjain a Kárpátaljai

Magyar Kulturális Szövetségben megfogant autonómiának a gondolata?

A. J. Vlaszov meglehetősen röviden és semmitmondóan válaszolt, noha állítása szerint maga is járt Kárpátalján, ahol találkozott a helyi szerkesztőkkel és újságírókkal. Kellemes benyomást szerzett a magyarokról, akik „jóindulatúak”, és „meglehetősen kedvező anyagi körülmények között élnek”. Milliomos kolhozaiak vannak (bizonyára a tiszapéterfalvaira gondolt, ahol vidámpark is található), és jó az ellátás. (Ezek szerint kenyér van. Most már csak egy kis *circuszt* kell csinálni – lásd, Péterfalva –, és volt gond, nincs gond.) Az APN vezetője szerint a nemzeti hovatarozástól függ, ki hogyan értékeli az eseményeket.

V. N. Krascsenko mondott mást is. Szerinte sok olyan vidéki újság van, amelyek mintha más időkben élnek. Egyes helyi oligarchák, és befolyásos gazdasági vezetők önkénye még most is bénítóan hat a sajtóra. A moszkvai glasznosztyró viharos hullámverése sajnos teljesen lecsendesedik, mire ezekre a helyekre leér. Ugyanakkor elképzelhetőnek tartotta, hogy a nemzetiségi jellegű törekvéseket „felülről” (Moszkva? Kijev? Ungvár?) szabályozzák.

Az utolsó bekezdés előtt egy kis „színes”. Sok támadás érte a közelmúltban az Argumenti Fakti című újságot, mert a legnépszerűbb közéleti személyiséget firtató közvéleménykutatásának végeredménye a legfelsőbb SZKP vezetés számára nem volt épenséggel hízogó. Gorbacsov csak a hatodik helyen végzett, míg Szaharov az első. A (népi demokráciákban megszokott „elvtársi”) bírálatok hatására nemskára lehozta egy új listát, melyen mit tesz a jóakarát, már a főtitkár szerepelt az élen, míg tudós ellenfele csak öt hellyel utána következett. (Csak azok az „érvek” ne lettek volna, mert így váltak manipulálhatóvá a „tények”).

A szovjet sajtótörvény-tervezetnek van egy érdekes kitétele. E szerint az újságíró kommentárt fűzhet javított, meghúzott írásához. És ha már így példálóztam: az előbbi szöveg zárójelbe tett részei a szerző megjegyzései.

(t) Hámori Ferenc

Fürolás

Valamikor réges-régen – vagyis tegnap és tegnapelőtt –, az ántivilágban sűrűn olvashattunk kis sajtóközleményeket: „Lázár György Borsod megyébe látogatott”, „Kádár János Angyalföldön” és más hasonlókat. Engem mindig megnyugvás töltött el láttukra. Ime, iúthon vannak, nem utaztak szafarira a Serengetibe. És törődnek velünk. Akkoriban senkinek sem jutott eszébe, hogy korteskiruccanásoknak nevezze a népről való gondoskodásnak ezeket a megnyilvánulásait.

Szép hagyomány folytatódott bennük. Már az ánti-ántivilágban sem volt ismeretlen az efféle, sőt. Jól emlékszem még a megható kommünikékre és tudósításokra: „A Kormányzó Úr hitvese felkereste a Rókus Kórházat”, vagy „A Főméltóságú Asszony avatta föl a kenceficeit új népispolát”. Micsoda képtelenség lett volna, ha valaki kortesfogást merészelt volna látni a nemzettel való összeforrottság ilyen bizonyítékaiban!

Mennyivel nehezebb a dolguk a nemzet mai atyáinak! Kulcsár Kálmán például hiába akadémikus és professzor, hiába igazságügyi miniszter és népfrent-elnök, hiába köztársaságielnök-jelölt, szegedi látogatásán kénytelen volt kijelenteni, hogy nem az elnökválasztási korteshadjárat megnyitására utazott oda. Valami érthetetlen gyanakvás, mi több, rosszindulat hatja ma át az embereket, úgy látszik. Különben kinek fordulhatna meg a fejében e gondolat? Szerencsére jogtudósnak érti a dolgát, mert azt is hozzáteszi, hogy a korteshadjárat csak a népszavazás után kezdődhet el, amiből nyilvánvaló, hogy ha más elnökjelöltek ezt megelőzőleg ugyancsak járták már az országot, akkor azok sem korteskedtek, csupán közállapotainkat tanulmányozták.

Ha Pozsgay Imre minden második napon felbukkant valahol és hol nyilatkozott, hol beszédet mondott, akkor elnökjelölti mivoltát mindig beakasztotta a ruhatárba, és csak kettős minőségében szerepelt: mint államminiszter és mint a reform atya. Ha Für Lajos havonta kétszer kopjafát avatott valahol, további három alkalommal pedig dunántúli iskolákat vagy tiszántúli templomokat látogatott meg, ő sem elnökjelölteként tette mindezt, hanem mint olyan népi fi, aki a nép atya lehet, mire megöregszik. Vagy kisé előbb is. Ambátor nem annyival előbb, mint Kulcsár Kálmán mondotta, mert a népszavazás után egyelőre mégsem indulhatott meg az elnökválasztási kampány. Ezek a szabaddemokraták jól befűrelték az országot. Úgy tesznek, mintha náluk lenne a helyzet kulcsa. Pedig tudhatnák, hogy kulcs-ügyben egy Kulcsár mindig illetékesebb, és a fűrelést Für L-ra illenék bízni. Már csak azért is, mert itt dzsungelt kell irtani, ahhoz meg jól jön a Für-ész.

Hogy akkor mi legyen Pozsgayval? Ezt ne töltem kérdezők. En legfőljebb abban bízhatok, hogy a Kulcsár nem zárja rá az ajtót és a Fürész sem lesz olyan éles, hogy elvágja.

r. gy.

Aszimmetrikus jelenségek az éterben – a rádió és tévé éles adásban!

Minap hisztérikus hangú műsoron kívüli nyilatkozatot olvasott be a tévé egyik nem a legfrissebb évjáratú bemondója: amiben a televízió összeomlását prognosztizálta – majd a következő ugyancsak műsoron kívüli jelenetekben az I. sz. műsorigazgató lemondásának lehetünk tanúi. Végül s remélhetően nem utolsósorban – saját magának kiutalt műsoridőben a tv elnöke ismertette azokat az okokat, amelyek lemondásának benyújtására készítették – hangsúlyozván –, hogy a „nemzeti intézmény” kulisszáin belül immár kaotikus állapotok uralkodnak s hatalmi harc dúl...

Tehát ezek szerint kitört a palotaforradalom! Felteszem a kérdést, ugyan ki és mi ellen irányul ez a fantomlázas, vajon kik is állanak mögötte?

A kérdésre – nem egészen váratlanul – a rádió hétfő esti „Első kézből” adása adott csattanó választ!

A mikrofon hatalmával oly pazarul operáló „szerzőpáros” – a tőlük megszokott úthenger-stílus alkalmazásával vette magának a bátorságot, hogy a Rádió és Televízió újonnan életre hívott felügyeletének elnökét és tagjait – megannyi kitűnő személyiség – „a szakmai zsűri képviselőiben” persona non gratanak nyilvánítsa, s vélelmezett szaktekintélye tudatában e területekről, mint indifferenseket és dilettánsokat mintegy el is tanácsolja?

Az a kulisszák mögött gerjesztett ellenállás, amely minden reális állapot nélkülöz s amit ez az ellentámadás teljesen elárul és egyben felfed: azt követeli meg a kormányzattól, hogy biztosítsa a két „média” zavarásmentes felügyeletét.

Hargitai István

Január 10-én sílécikkel

Már megint be vagyunk kerítve! Évenkénti mostoha 50 dollárral! A magyarok számára szinte nincs turisztika: északon a csehszlovákok nem fogadják a csoportokat, egyénileg meg csak azt vehetik meg, amit ott helyben megesszünk, megiszunk. Ausztriába is még továbbra kevés a valuta, Jugoszláviába ki sem lehet vinni a forintot, idehaza dinárt sem váltanak, mert annak is oly alacsony az értéke. Románia? Felesleges a kérdés. A Szovjetunióban pedig a turizmushoz, pihenéshez kevés a szálloda és az étterem, a bevásárláshoz pedig nincs elég áruválaszték.

Mégis dolgozik a sok évszázados túlélő képességünk. Egy kicsi, de rendkívül mozgékony turistairoda, a Pegazus Tours már most, a síidény első heteiben megtalálta a megoldást. Alighogy bejelentették: a csehszlovákok már sícsoportokat sem fogadnak, a Pegazus Tours nem arra gondolt, hogy megszűnt a magyarok számára legolcsóbb – mert legközelebbi – fel-

Irány Ungvár

vidéki síturizmus, hanem néhány napon belül megtalálta a megoldást. Erről beszéltünk Molnár Zsuzsával, a Pegazus Tours kiutazási osztályának vezetőjével.

– *Nincs tehát többé magyar sző a Kárpátokban?*

– De lesz! A Romániához, Csehszlovákiához tartozó kárpáti részeken valóban nem mehetünk, és a valutaféltetésünkben Ausztria is drága lett. De a Szovjet Unionhoz tartozó Kárpátalja indítunk sícsoportokat. Méghozzá viszonylag olcsóbban, mint eddig a csehszlovák államhatalom területére tehetjük. Igaz, maga az ár azonos, de Kárpátalja ezért a pénzért háromféle többletet adunk: síbérletet, a félpanzió helyett teljes panziót, és a sízőket autóbusszal mi szállítjuk a helyszínre, Ungvárra.

– *Ilyen gyorsan megoldották?*

– Nem is gyorsan, mert először talval merült fel, hogy közös magyar-szovjet beruházást kezdeményezzünk, elsősorban szállodaépítésre. Hiszen

Már feszegetjük az „ötvendolláros vasfüggönyt”!

eddig éppen azért volt igen nehéz a Szovjetunióban idegenforgalmat szervezni, mert hiányzik a háttér: igen kevés a szálloda, s a modern étterem még kevesebb. Mi azonban nem csak a magyarok érdekében vágunk bele ilyen beruházásba, hanem üzlet is a számunkra, mert nyugati turistákat közvetítünk oda. Már el is kezdtük: vadászokat szerveztünk Szibériába. Jelenleg 4 osztrák és 4 nyugatnémet vadász cserkészik odakint, a vadászok ugyanis kislétszámú turistacsoportok.

Nekünk igen jó üzlet ez a közvetítés, hiszen mi vállaljuk a nyugatiak előtt a kockázatot az európai igényű szervezésért, s a Szovjetunióban a civilizációtól szinte teljesen érintetlen, ritka nagy vadállományú területek vannak: vadászati paradicsomok. Másikülönben most is velük van a Pegazus Tours fővadász. De az étkezés, az elszállásolás kifogásolható, tehát szükség van a szovjet-magyar közös beruházásra.

– *Mennyi hasznot hoz mindez a Pegazus Toursnak?*

– Engedje meg, hogy a számok üzleti titoknak tekintsem. De annyit elmondhatok, hogy úttörő munkásságot végzünk: rövidesen megkezdjük az ungvári turisztaszállás átépítését modern szállodává. Most ugyanis csak az egykori háromágyas, közös fürdőszobás elhelyezés lehetséges. De a sípályák jók, tavaly meggyőződünk róla, sőt már vittünk is oda sícsoportokat. Lehet, hogy a csehszlovákok mostantólalmukkal későbbi üzleteket is elvesztítenek, mert a kárpátaljai árak igen olcsóak, s a sípálya közvetlenül a szálloda mellett kezdődik, ahol a sportolók laknak, s amit mi most modernizálunk. Végül is január 10-én indítjuk az egyhetes csoportokat.

Szóval, mi magyarok nem vagyunk elveszett gyerekek. Egyik egészségügyi gondolkodású utazási irodánk már megkezdte az „ötvendolláros vasfüggöny” feszegetését. Januárban autóbusszok tetejére rakják a síléciket és irány: Ungvár!

Földessy Dénes

Harminchárom év után

Egy halálraitélt hazatér

Van egy furcsa képződménye a magyar politikai életnek. A Szabadság Párt az Amerikai Egyesült Államokban szerveződött meg, az ottani magyar emigránsokat tömörítette. A pártot 1946-ban Sulyok Dezső alapította. Újjáalakulása után ez év júliusában kezdték meg a magyarországi szervezőmunkát. Fő célkitűzésük a magyar nép teljes szabadságának és függetlenségének kivívása. Első országos értekezletüket októberben tartották. Akkor határozták el, hogy a párt működését Amerikából Magyarországra teszik át, hisz sokan vannak az emigránsok között, akik az új politikai helyzetben hazát kívánnak települni. Alig hat hétre volt szükségük: második országos értekezletükön már Magyarországon volt a párt vezetősége is, köztük néhány olyan emigráns, aki korábban még csak nem is álmodhatott arról, hogy az 1956-os események után magyar földre léphet. Júliusban még elutasították, november közepén viszont már megadták a beutazási engedélyt Pongrácz Ödön vízumkérelmére.

Pongrácz Ödön egyike a Corvin közben harcolóknak. 1956-os tevékenysége miatt halálra ítélték távollétében. Azóta megöszült. Haja, szakállja hófehér. Arca, tekintete őszinte, szemét, míg beszél, időnként könny lepi el. Hangja remeg – ithubon van, s ez hihetetlen a számára.

A Corvin közti eseményekről beszélgetünk. Arról, ami kimaradt a történelemkönyvekből: kik és hogyan harcoltak ott.

– *En nem sokat foglalkoztam 56-ban a politikával. Inkább a harcokat szerveztem. Az pedig tudnivaló, hogy a jó katona sosem jó politikus.*

– *Honnan szereztek fegyvereket?*

– Október 23-án a Lámpagyárból. Az egyik öcsém ki akarta a kezemből csavarni a fegyvert. Nem látod, te bolond – mondta –, már nincs senkinél fegyver. S a saját puskáját is bedugta a homokosláda alá. 24-én hajnalban mentünk át a Mórincz Zsigmond körtér-

ről a Körútra. Egyszer csak három fekete Pobjeda gépkocsi érkezett a Corvin köz elé. Az egyikből egy magas rangú orosz katonatiszt az ablakon át kirakott géppisztolyából két hosszú sorozatot adott le a bémésközökre. Pánik tört ki: akik elestek, azokat a többiek megtaposták, ahogy menekülni próbáltak. András öcsém az oroszokra akart löni. Lefogtam a kezét: az autóknak diplomáciai rendszáma volt. Gyorsan eltűntek onnan. A sebesülteket és halottakat behordtuk a Kilián laktanya őrszobájára. Az első vérontás az oroszok és magyarok között így történt a Corvin közben.

– *Ennek a hatására „vették fel a kesztyűt”, szervezték meg a Corvin köz védelmét?*

– Igen. Egy fél órával a Pobjedák távozása után jött egy páncélauto. Löni kezdett, mi is löttünk. Tizenhárom-tizennégy éves srácokból állt a csapat. Egy gyerek benzines palackot dobott az autóra. A benzin befolyt. Az oroszok nem mertek löni, mert a benzin azonnal meggyulladt volna. Egy idős, kopott ruhás bácsi indult meg az oroszok felé. Négy-öt lépésre lehetett, amikor felemelte mindkét kezét. Az egyikben egy gyufaskatulya, a másikban három szál gyufa volt. Amikor egészen közel ért, sercent a gyufa, s lángra lobbant a páncélauto.

– *Miért pont a Corvin közben építették ki a „harcálláspontjukat”?*

– A Corvin mozi mögött volt egy benzinkút. Feltörtük a kút zárját. Tizenöt-húsz fiatal volt akkor még csak ott. Fegyvereink jószerezvel nem voltak, így lett a benzines üveg a legjobb használatos fegyver. 26-án már szervezett, sikeres „csatákat” vívtunk, az orosz tankok rendre ottmaradtak, az orosz katonák nem golyótól haltak meg, elégték a benzintől. Ez borzasztó

lehetett a számukra. Estére arról kaptunk hírt, hogy az orosz katonák azt mondták a parancsnokuknak: inkább a parancsnok löje le őket, de nem akarnak a Corvin közben élve elégni.

– *Meddig tartott a harc a Corvin közben?*

– A kormány 28-án délben ismerte el a forradalmunk győzelmét. Előző éjjel tárgyalunk az Akadémia utcai párházban Jánosival (Nagy Imre veje), majd átmentünk a Honvédelmi Minisztériumba Janza Károly miniszterhez, hogy megállapodjunk a vérontás megszüntetéséről. Janzával gyalog mentünk át a Parlamentbe. Ott Nagy Imre várt minket. Huszonkilencedikén megválasztottak a Legfelsőbb Forradalmi Karhatalmi Bizottság tagjává, én voltam a fegyverrel harcolók képviselője. Ezután én nem mentem vissza a Corvin közbe, hanem a főkapitányságon dolgoztam. Az volt a tenném, hogy megszervezzem Budapest rendjét, megakadályozzuk a fosztogatásokat. Eközben Gergely öcsém irányította a Corvin köz védelmét. November 9-én hagyták el állásaikat.

– *Hogyan sikerült elhagynia az országot?*

– Soroksáron bújunk meg, amikor kerestek az ávósok. Bementünk a vöröskereszt épületébe, ott próbáltunk valakivel beszélni, hogy Ausztriába kijussunk. Ez már november 18-án volt. Találkoztunk ott egy fiatal emberrel, mondtuk neki, hogy menekülnünk kell, segítsen nekünk egy olyan sofőrt találni, aki átvisz bennünket. Alighogy elment segítségért, kinyílt a szomszéd szoba ajtaja. Kijött egy hölgy, s azt mondta, meneküljünk, mert az illető nem segítségért ment, hanem az ávósokat értesíteni. Nem

mentünk a főkapun kimenni. Átmásztunk a kerítésen. Éppen jött egy traktor-gyaszállító teherauto. Elkaptuk a hátsó ajtaját, azon lógva hagytuk el a veszélyes területet. Tudtuk, most már nagyon fognak minket keresni. Egy darabig gyalog mentünk, s aztán felmászunk a soproni húsüzem gépkocsijára. Így jutottunk el Sopronig. Egy igazoltatásnál leállítottak minket. Adigra lehetünk vagy huszan az autóban. Egy főhadnagy vizsgálta meg az iratunkat. Amikor meglátta a nevemet, becsukta és visszaadta az igazolványomat. Azt kérdezte, hova megyünk. Az öcsém erre azt válaszolta: Páparcra. A tiszt tudta jól, hogy Pápa éppen másik irányban van, de továbbengedett minket.

– *Önre halálos ítéletet szabtak ki.*

– Mind az öt Pongrácz testvérem, harcokban való részvételünkért. December 22-én érkezünk Amerikába. Olyan szegények voltunk, hogy megkarácsonyifánk sem volt abban az évben. De mégis volt karácsonyi ajándékunk. Egy bécsi rokonunk telefonál, hogy Ernő öcsémnek is sikerült kijutnia Ausztriába.

– *Miből élt Amerikában?*

– Kétkézi munkából. Kitanultam mosógépjavítást. Az egyik öcsém megnyitottunk egy gépjavító műhelyt, amiben később új gépeket is árultunk, majd mosodákat állítottunk fel. Becsületes megélhetést tudtunk szerezni két kezünk munkájával. A mi gazdaságunk mindig abban volt, hány gyereket tudott a család egyetemre küldeni. A családban harmincöt unokatestvér van, tizenhárman végeztek középiskolát egyetemre.

– *Milyen érzés ennyi év kényszerítavollét után ithubon lenni?*

– Félni nem féltém egy pillanatra sem. Aggódom a nemzetért, s azokért a „gyerekekért”, akikkel harminchárom évvel ezelőtt együtt harcoltam. Szeretnék valahogyan a magyar nemzet sorsán segíteni.

Csik Róbert

A Lakásbérlők Egyesülete, mint védőpajzs

A Megalakult Lakossági Érdekvédelmi Tömörülés (LÉT) szervezetében meghatározó szerepet játszó Lakásbérlők Egyesületének főtákarával, Battha Pállal beszélgettem a LÉT sajtótájékoztatója után az egyesület lehetséges működéséről, gondjairól.

– Először abból indultunk ki – mondja Battha Pál – hogy szigorúan azokra a gondokra vonatkoztatva készítsünk klasszikus érdekvédelmet, melyet már jól ismertünk a bérlakásokban élők nagy részénél. Kiderült azonban, hogy a lakásgondoknál gyakori a jogszabályok rendezetlensége, és az elmúlt negyven évben létrejött egy olyan helyzet, amit lakás status quonak is nevezhetnénk, ami az állampolgárok döntési kompetenciáján kívül esett. Nem szakmai kérdések döntötték el, hogy ki milyen lakásban lakik, sőt, az egymásra uszítás szándéka is felmerült az évtizedek alatt, hogy például szembe fordítsák a magánlakásban élőket a bérlakásban lakóval, a szövetkezetben lakót, a családi házban élővel. Rájöttünk, hogy csak akkor tudjuk a sajátos állami bérlakásban élők érdekeit artikulációját elvégezni, ha az egyes lakás szektorokat próbáljuk önmagukban hatékonyra tenni, illetve elősegíteni az átmenetet egyikből a másikba.

– 1988 őszén óta működik az egyesület, fennállása óta milyen típusokra lehet osztani a tagok gondjait?

– Egyrészt ismert IKV panaszok, amikor is a bérlők hónapok, évek óta kilincselnek egy beázás, egy szakipari hiba miatt és hozzájuk fordulnak, mert nincs kellő protekciójuk vagy csak belefáradtak. A másik része elvi tisztázatlanságok, amikor egy ház egész közössége kért volna valamit, amiben tanácsot, pártbizottság ugyan igazat adott nekik, de halogatták és elszabotálták a szükséges intézkedéseket. A harmadik pedig, a bérlakás szektor egész rendszerének hibája, ki, miért kap lakást, hogyan képes azt felújítani, miközben létrehozta egy IKV és tanácsos monopóliumot, amely óriási

pénzeket emészt fel önmaga fenntartására.

– Mit tud ezen változtatni a Lakásbérlők Egyesülete?

– Először is új hangon, más aspektusból nézve fogalmazzuk meg az egész lakáskérdést. A másik pedig, hogy az állam paternalista módon állapította meg a lakáshelyzetet, hozott intézkedéseket, módot adva ezzel korrupcióra, visszaélésekre és ezzel együtt a bérlakás szektorban túlszabályozottság volt, illetve van ma is. A lakáselosztásnál, az ingatlankezelésnél a pénzeknek központi tervutasításos elosztási mechanizmusa érvényesült. Mi első lépésként kormány szinten vitatkozunk azokkal a lépésekkel, melyek a lakásbérlők terheit kívánják növelni. Így például, a parlamentben tárgyalva visszavonattuk a csatornadíjak bérlőkre való áthárítását. Ezzel talán lényeges eredményt nem értünk el, de a lakásrendszert megsarcolni akaró szándékot tudtuk úgy ellenőrizni, hogy az kénytelen volt visszavonulni. Végül is tudjuk, hogy egy útja van a bérlakás rendszer hatékonyabbá tételének, ha a bérlői önrendelkezés lehetőségét kidolgozzuk. Lehetőségük legyen a bérlőknek a házkezelés és felújítás folyamatába közvetlenül beleszólni.

– Nem valószínű, hogy a lakások eladása lenne a megoldás, hiszen nagyon sokan nem kívánják és nem is tudják megvenni egy-egy lepusztult házban lévő lakásukat, amiben pillanatnyilag élni kényserülnek.

– A megvétel illetve eladás csak egyik módzat lehet, pontosan azért, mert az elmaradt felújítások igen nagy gondokat jelentenek. Miután megállapítottuk a tényt, hogy a lakáshelyzetért a tanácsok a felelősök „ők osztják el a

pénzt” megírtuk javaslatunkat a fővárosi tanácsnak, de érdemi választ nem kaptunk. Ekkor gondoltunk arra, hogy próbáljunk meg bérlői önkormányzatokat létrehozni. Tehát vegyük el ettől az állami konstrukciótól nemcsak a kezelési kompetenciát, de a felelősséget is.

– Mi lenne a bérlői önkormányzat lényege?

– Először is Önkormányzati Lakásbérlői Egyesületek megalakítása és bejegyeztetése. A kezelési jog egyelőre az IKV-nál van, és ezt hirtelen megváltoztatni nem lehet. Azonban, ha az állami támogatás meghagyásával a házak kezelését, üzemeltetését a lakók által választott közösség döntheti el, akkor ők gazdálkodnak a bevétellel, lakbérrel, és ők határozhatják meg mire fordítják. Ezt megfelelő szakmai irányítással, alulról szerveződve egy egy háztömbben lehetne végrehajtani.

– Vajon nem gondolnak arra, hogy ismerte a városokban lakók nem túl jó szomszédi viszonyait, az eddigi számos visszaélésre alkalmas körzeti tanácsot és lakóbizottsági elnök rendszert, a bérlői önkormányzatok kialakítása esetleg nem sikerülhet?

– Ez az önkormányzati rendszer az egyesületi törvény értelmében teljesen demokratikusan működne, amin belül már közvetlen beleszólási lehetőségük lenne a lakóknak. Ebben azonban nem partnerek a tanácsok, melyek legitímítási gondokkal küszködnek, hiszen egy sztalini típusú, vertikálisan felépülő hierarchia ez, melynek irányítási mechanizmusa a lakóktól elidegenedett konstrukció. Mivel ez így nem lehet az önkormányzati demokrácia alapja, ezért mi egy horizontális konstrukcióban gondolkodunk, amely eleve

ön szerveződésből jön létre. Ezek a majdan megalakuló önkormányzati egyesületek meg fogják keresni azt az egyesületi mértéket, amely számukra optimális és önként hozzák létre, több kis egyesületből azt az ingatlankezelési önkormányzati rendszert, amely horizontálisan, vagyis önkéntes alapon szerveződne, és így abszolút legitimiként fogadhatná el a lakosság. Ez a horizontálisan szerveződő ingatlankezelési önkormányzati rendszer esetleg csírája lehetne azoknak az alulról szerveződő önkormányzatoknak, amelyek előljáróságok formájában valósulhatnak meg. A házak kezelése után az önkormányzatoknak a következő lépése majd a lakáselosztás, illetve a házakban lévő nem lakás célú helyiségek felhasználásának ellenőrzése.

– Mi a véleménye arról, hogy szinte egyetlen megalakult pártnak, szervezetnek a programjában nem lehet találkozni a lakáspolitikával, mintha úgy éreznék, a mézet szeretem, de félek a méhcsípéstől? Pedig az önkormányzati rendszer szerepel az egyes programokban.

– A pártok érzik, hogy ez a kérdés hamarosan az előtérbe kerül, és ha egy párt, akár koalíciós formában is, de kormányzó párt lesz, a lakáspolitikát a párt hitelesítésének döntő momentumává lesz. Itt választási jellegű ígéretet tenni, a probléma összetettsége miatt, igen nehéz lenne. Annyira szét van szabdálva az ország a lakásgazdálkodása, olyan különböző érdekékké vált ez a vidék és a város, a magántulajdon és állami tulajdon vonatkozásában, hogy a pártok érzik ehhez a kérdéshez még nem lehet hozzányúlni. Mi mindenestre a Lakásbérlők Egyesületét már megszerveztük vidéki városokban is, így Székesfehérváron, Nyíregyházán, Szegeden és éppen most szerveződik Gödöllőn az Önkormányzati Lakásbérlők Egyesülete, a már jónéhány budapesti mellett.

Györfly László

Falun is vannak jó emberek

Pingpongasztal a plébánián

Inke, Iharos és Pogányzentpéter társközségek Somogy megyében. Az ott élők nagy része a közeli Nagykánizsára jár dolgozni. Szorgalmas, istenfélő emberek laknak arrafelé. A székhelyközségben, Iharosberényben egy evangélikus lelkész házaspár, és egy római katolikus plébános vigyázza a hívők lelki üdvét. Mi most Kocsi Györggyel, római katolikus lelkésszel beszélgetünk.

– Plébános Úr! Új szelek fújnak a politikában. Az állam és az egyház viszonya is megváltozott. Úgy tűnik, komoly dolgok történnek a fővárosban. Vidéken mit éreznek ezekből?

– Faluhelyen az emberek sokkal megfontoltabbak. Itt még nem nagyon lehet észlelni, hogy különféle pártok alakulnának. Éppen a múltkor beszélgettem Csicsóban az emberekkel arról, hogy milyen pártot szeretnének alakítani. Mi eddig sem voltunk bent, ezután sem akarunk belép-

ni egyikbe sem – válaszolták. Majd megvárjuk, hogy a dolog hogyan fog eldőlni.

– Rendjén folyik-e a hitoktatás?

– A tanácsos ellenőrzés ezen a téren megszűnt. Az iskolából a gyerekeket bármikor elengedik. Nemrég jártam éppen az igazgató úrnál órarendváltás ügyében. Azt mondta, hogy semmi gond, a problémát megoldjuk. Ez két-három évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna.

– A gyerekek szívesen járnak a plébániára?

– Nincs gondom, hogy nem jönnek, sőt inkább többen vannak, egymást rábeszélik. Nagyon örülök annak is, hogy néhány cigány gyerek is jár ide. Van itt egy pingpongasztal, azt is vettem, bár a konzervatívabbaknak ez nem nagyon tetszett. Egyébként úgy veszem észre, hogy a gyerekek a hittant nem veszik megterhelésnek. Azt szeretném, hogy itt jól érezzék

magukat. Akit nem érdekel ez a dolog, annak azt mondom, hogy nyugodtan menjen el. Nem az a cél, hogy egy kötelező tantárgyat beiflázzunk. Sokkal érdekesebb gondolkodó, kérdéseket feltevő gyerekekkel hitünk-ről, vallási dolgokról beszélgetni.

– Többen járnak ma templomba mint régen?

– Én 1968 óta vagyok itt. Mondják, hogy azelőtt tíz-tizenöten voltak, most meg olyan százötvenen. Általában meg telnek a padok, még állni is szoktak. Sok a gyerek, de a szüleiket nemigen látom. Észrevettem, hogy van egy közömbös réteg, a 25 és 45 év közöttiek. Ezek az emberek rájöttek arra, hogy amivel hitegették őket, annak fuccs. Érzik, hogy váltani kellene, de talán szégyenlik, vagy pedig túlságosan beleszoktak a régi kerékvágásba. A gyerekektől viszont elvárják, hogy másnyelven legyenek.

– Hogy lehetne visszaadni az emberek hitét? Most elsősorban az önmagukba, a társadalomba vetett hitre gondolok.

– Az emberek próbálnak megint helyezkedni. Mindenki át akarja menteni a karrierjét, az anyagi helyzetét, a képzelt tekintélyét. De tanácstalanok

is. Várják, hogy történjen valami. Kéves az olyan ember aki nem hódolt be, aki egyenes derékkal járhat. Mind az egyházi, mind a politikai életben szükség lenne az ilyen vezetőkre. Én a saját életemmel igyekszem jó példát adni. Hozzám is jöttek, hogy elmennek-e nagyatádi plébánosnak. Nem mentem, nem vagyok karrierista típus. Az ember bárhol van, tud elmélkedni, olvasni, művelődni. Falun is vannak jó emberek, lehet velük beszélgetni, sőt tisztességesebbek mint a városban. Nem olyan tolatkodók, könyöklők mint ott. Jobban érzem magam a falusiak között, még ha nem is végeztek egyetemet. A bölcsesség és az intelligencia nem diploma függvénye.

– Ezek szerint Ön hisz a vidékben, van jövője a magyar falunak?

– Feltétlenül. Magyarország adottságánál fogva inkább agrárjellegű, mint ipari. Ha erre nem jönnek rá akkor is rákényszerülünk. Csak az a probléma, hogy a mezőgazdaság is sok mindennek a függvénye. Korszerű gépekre, jól működő piacra és még sok mindenre lenne szükség. De mindenképpen ez a jövő.

Szücs Imre

Salgótarján

Mintha ideálmodta volna valaki a várost. Idáig nyújtózik a Cserhát északi nyúlványa, a Karancsnak és a Medvesnek szorításában kanyarog kilométereken keresztül, mint egy örökké növekvő óriáskígyó. Ha nem ismernénk az emberi nem leleményességét, hihetetlennek tartanánk ilyen derékszűj keskeny területen berendezni ötven ezer ember életét, lakóhelyét, létezési terét. Salgótarjánban pedig nincs választási lehetőség. A keskeny völgyben, amit a szinte szimmetriatengelyként kettészelő vasút és az egykori vicinálisok útját hűségeen követő közút még tovább szabdal, meg kellett találni Nógrád székhelyének belső arányait. A dolgot tovább nehezítette, hogy a gyökerek, a múlt alig adott tájékoztatósi pontot. Ami megvolt, azt módszeresen felszámolták.

„Kenyértelen Tarján”

A történelemleckék és a városismertetőek eképp jellemezték a tipikus szocialista város elmúlt évszázadait. Nem oktanul, hiszen a horvát származású Jankovich család birtokán éppúgy „sínylették” a jobbágyok, mint a múlt század közepétől induló és erősödő bányászatban, nehéziparban.

A völgy közepén elterülő egykori falun kívül épültek a gyarapodást tápláló nagyüzemek. Észak felé az acélgár modernnek számító tisztí munkás lakásokkal, nyugaton a volt szilági majorságban, a mai megyeháza helyén a bányakolónia, déli irányban pedig az üveggyár, vasöntőde helyezkedett el. Egymástól nemcsak területileg, hanem küllemben, igényességben is jócskán elkülönültek. A Rimamurány-Salgótarján Rt. állandóságra törekedett, törzsgárdára támaszkodott, kulturált körülményeket igyekezett teremteni a nagyszámú szakmunkásnak. Ellentétben az időszakos termelésre berendezkedő bányával a „Rimamurányi birodalomban” éppúgy, mint az üveggyáriaknál olvasóköri, egyletek, kaszinók működtek.

Ez volt a tarjáni „úri középosztály”, amely művészeket pártolt, mecenatúrát vállalt, egyszerűen a városiasodás csíráját jelentette. A füleki járás néhány száz lelkes kis faluja így érte utól

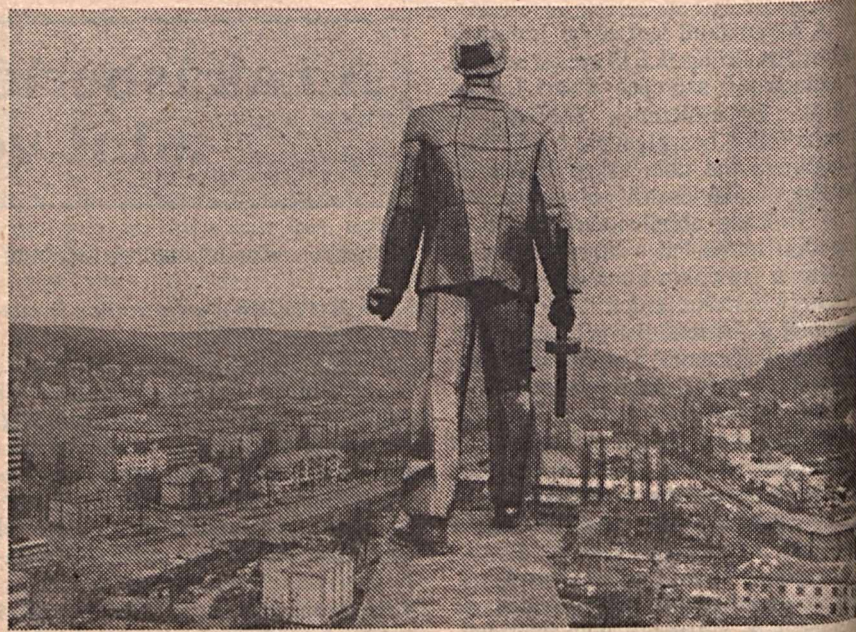
a megye egyetlen rendezett tanácsú városát Losoncot, és vasúti fővonal szerepét kihasználva megközelítette a megyeszékhely Balassagyarmatot.

Érdekes módon, vagy inkább nagyon is érthetően, nem Gyarmat volt az örök vetélytárs a kereskedelemben is számottevő pozíciót betöltő Salgótarjánban, hanem Trianon kardcsapásáig a közeli Losonc.

Hiába a múltat keresni

Nem könnyű örökség polgári hagyomány nélkül várost építeni. Tarján 1922 óta írja városi történetét, és a közigazgatási szerepnek megfelelően nem volt egyszerű feladat. Ekkortájt datálódna a korabeli állami intézmények, a csendőrség, a járásbírósi, a szolgabírói hivatal, a bányakapitányság és a régi városháza. A folytonosság jogán utóbbit majd mindenütt igyekeztek megőrizni, itt a Karancs szálló szomszédságában nem tartották méltónak, vagy érdemesnek.

Az 1950 utáni városfejlesztési elképzelés – ekkortól megyeszékhelyi ranggal bír az ipartelepülés – joggal hivatkozik az elavult infrastruktúrájára, idejélmúlt állagú épületek menthetetlenségére. Jóllehet, lett volna mit megmenteni. Ma jószereivel a katolikus, a ferences, református és evangélikus templomokon kívül az egykori úri városrész polgári épületei adnak kapaszkodót a várossal ismerkedőnek. Mondják, a terek, utak, a városszerkezet követi a hagyományokat és a lokálpatrióta pontosan tudja, hol állt a zsinagóga, a városháza, a szerény külsejű klasszicista Jankovich kúria. De kár a nosztalgiáért, hiszen más elvárással kell(ene) itt szemlélődni. Például a Pécskö Aruház acél-beton-üveglabirintusáról tudni illene, hogy az országban elsőként, 1968-ban Hild-érmet kapott Finta József a tervezője. Vagy hasonló szakmai elismerésnek örvendett a központ első magas háza, a Karancs Szálloda – sajnos követte a többi is. És tavaly adták át a város büszkeségét a közel tízezer négyzetméter alapterületű épületmonstrumot, ahol a városi tanács, a statisztikai hivatal, a vöröskereszt, NEB, Hungária Biztosító, Közterület Felügyelőség, az APEH székel. A milliók helyett annyit, a többször leállított beruházás majd tíz évig tartott. Sorolhatnánk, de a számok, statisztikák, annak méltatása helyett, hogy minden második ember új lakásba költözött, ezer meg ezer lakást emeltek, terebélyesedtek a kényszerűen, bár jó ideig idealizált lakótelepek Kemerovo, Béke, Beszterce néven, infrastrukturális elmaradottságát számolta fel, a város peremén szennyvíztisztító, Zagyvarónán hőerőmű látja el a települést és az Ipolyból regionális hálózat szállítja az ivóvizet... szóval ennél többet mondhatnak más benyomások.

A város fölött a „bádog bányászpártizán”

A déli iparnegyedben

Már nem munkásmozgalmi?

Kikerülhetetlen és nyomasztó élmény a városközpontban a közhajtásnyira lévő Kálváriára tekinteni. A keresztalatt szünetelt Krisztus helyett a város fölé magasodva id. Szabó István alkotása, amit a köznyelv nemes egyszerűséggel és találóan „bádog bányászpártizán” keresztelt el. Rá-

testálták az itt élőkre, soha nem fogják megszeretni, mert tiszító, megszerethetetlen. Egy szerencsére leáldozóban lévő kor harsány emlékműve, amit vélhetően elsőként fognak megtagadni. Mint az a múzeum esetében történt. A névjegykártyán: Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága áll, Nógrád Sándor munkásmozgalmi hősnévét ahol lehetett, szerényen elhallgatták. A korábbi munkásmozgalmi múzeum alapításától – kicsoda fintor – a Jankovich kúriában működött, 1980-ban avatták az új múzeumot a városi tanács tőszomszédságában.

Ekkor készült a „A nógrádi munkásmozgalmi élet a XIX.-XX. században” című állandó kiállítás, aminek bizonyos fejezetei finoman fogalmazva idejélmúltak.

Nem beszélve a munkásmozgalmi profilról... Tudják ezt, a szakmához csatlakozva rövidesen lebontják a ki-

Még nem tudni hogy kerül ki a hős Nógrádi Sándor a koncepciók perек felülvizsgálatából...

A véres december 8.

A változó politikai megítélés talán helyet talál egy tárlóban, eldugott zugban a mai naphoz kapcsolódó fekete évfordulónak. Salgótarján nívós folyóiratában, a Palócföldben lapozva bukkantunk az 1956. évi tragikus eseményekre. Alapos kronológiát, visszaemlékezéseket közölnek az elhallgatott dátumról. Munkástanácsok szerveztek tüntetést ezen a napon, üveggyáriak, bányászok, vasutasok, vasgyáriak vonultak fel a megyei tanács elé. Kíváncsiskodókkal közel háromezres tömeg állt a százfős karhatalmistákkal szemben. A tömegnél nem volt fegyver, a fellelhető dokumentumok szerint a sokaság háta mögül hangzott el az első lövés, majd egy sérülést nem okozó gránát repült a hatalom védelmezői közé. Ekkor szabadult el a pokol, elsőként a karhatalmisták vezetője, Mrázik János lőtt. A láncban álló fegyveresek, ahogy fegyverük állt, úgy tüzeltek, egy rendőri jelentés szerint szovjet harckocsik is résztvettek a tömeg szétosztatásában. Sok sebesült és halott maradt a téren, a korabeli halotti anyakönyvek átvizsgálása nyomán 46 halott. Férfiak, nők, munkába igyekvő fiatalok.

Ezen a napon végre emlékezhetnek Salgótarjánban.

Takács Zsuzsa és
Kapfinger András

Enteriőr a művészek és mecénások kiállításból

A bányászfaluból „pillanatok” alatt nőtt ki a város

A völgyet kettészelő patak és vasútvonal alapvetően meghatározta a település szerkezetét

Idegen érintés

Vannak dolgok, amit nagyon egyszerűen, s vannak dolgok amiket csak erőfeszítéssel, áttételek bonyolultságán keresztül tudunk kifejezni. Zsazsa szerint léteznek olyanok is, amelyeket sem így, sem úgy. Ez pedig..., ez a dolog pedig, egy érzés, amit semmiképpem sem tud megmagyarázni magának. Nem azonos a LXXXV. szonett szellemével, József Attila Odája is másként szól, Sapho sorai – plágiumként sem – vetnek visszhangot benne. Nem, ez nem szerelem. Az apa nélkül felnőtt kamaszlányok férfit tisztelő ragaszkodása lehet legfeljebb. Úgy érezte magát, mint valami sötét folyosóban, ahonnan van ugyan kiút, de a vége még nem sejlik.

2.

Gabó az autóbuszon látta meg Zsaszát. Csinosnak találta és meleg tekintetűnek. Az anyám lehetett ilyen – villant fel a férfiban –, mialatt megmagyarázhatatlan vonzódott a lányhoz. Igyekezett a közelébe kerülni. Két megálló után ez sikerült is. Megengedi? – motyogta zavarában – s melléült. – Rossz így hát – szólalt meg a lány, s ezzel kezdetét vette ismeretségük. Gabó megtudta róla, hogy beszélgetőpartnere már egy jó hete tanítónő, de az oklevélét csak ma veheti át. Meg, hogy a Déliből az 59-es villamossal megy tovább a képzőig. Az autóbusz lassítva fordult a megállóba. Kibámultak az ablakon. Gabó határozott. Elkíséri. Leszálltak. A lány nem kérdezte, hogy Gabó miért követi. Úgy tűnt fel, mintha már igen régtől ismernék egymást.

3.

A pinceborozóban – ahova útközben ugrottak be –, már egymáshoz tartozónak látszottak. A rendelést egy morcpofa pincér vette fel. – Mint aki uborkalevet ivott – szólaltak meg szinte egyszerre. Egy pohár bor után, Zsazsa közlékenyebb lett. Gabó sokat tudott meg újdonsült partnere anyjáról, meg-hogy apa nélkül nőtt fel, szorongásos volt, s hogy választott hivatása ellenére istenfélő. Tanulmányait kezdetben bejáróként, hatodfélévben pedig albérlőként végezte. Bár kedveli a gyerekeket, nem kíván a pályán maradni. Sőt! Már komoly ajánlata is van egy adminisztrátori állásra.

4.

A lift hangtalan suhant, majd megállt. A hatodikon talán. – Balra! Néhány pillanatnyi matatás a zárral és belépnek. Gabó hirtelen nem látott semmit. Villany kattant. Ami először ötlött szemébe, a fogas volt. Rajta egy bíborszín blézer és egy női anorák társaságában egy vajszerűn ballon. Zsazsa észrevette a férfi zavarát. – A férjemé. Tehát férjes. A falatnyi előszobából egyenesen a szobába jutottak. A szerényen, de féltékeny berendezett helyiség ablakai a Dunára néztek. Szemközt, a szigetet a víztorony fekete árnyéka uralta. A vízen, itt-ott megcsillant egy-egy vészna fényugár.

Zsazsa hellyel kínálta Gabót, majd a szekrényhez lépett, ahonnan egy palackot és poharakat kerített az asztalra. – Tölthetek? Gabó helyeslően bólintott. A konyak jóleső melege hamar szétáradt tagjaikban.

Kis idő múltán már a szerelemről beszélgettek. Zs. elmondta ebbéni nézeteit. Minden embernek kötelessége a fejlődés olyan fokára törekednie, amilyent a maga számára csak el tud képzelni. De a maga elé tűzött cél az általa szeretett lényre is érvényes. Nem lehet nagyobb szerelmet elképzelni, mint, hogy a szeretett lényt egyenrangúnak tekintjük, állandó bíráló észrevételeinkkel fejlődésre készítjük, erőkifejtésre ösztökéljük. – Aha! Ez Upton Sinclair – ismert fel Gabó a gondolatokat, de hogy ismerné őket, nem szólt. Hallgatta az asszonyt.

A mi szerelmünk, ha egyáltalán az volt –, kölcsönös csodálaton nevelődött, ami bár több volt a tiszteletnél, a testiséghez nem volt köze. – Aha! – moccant fel Gabó –, s mint aki csapdát szimatol, sietősen búcsúzkodni kezdett. – Hová mennél? – El! Gabó mindenképpen férfihoz méltón akart viselkedni. – Kérlek ne! A férfi sajnálattal elegy megvetést érzett. Zsazsa az útjába állt. Késégsbesés és könyörgés ült a szemében. Gabóhoz simult. Reszketésének hullámai átcaptak fölöttük.

5.

Órák óta feküdtek egymás mellett. Utólag ismerkedtek egymással. Valahányszor moccantak és összeért a válluk, meglepődve tapasztalták milyen idegen ez az érintés. Gabó csodálta Zsazsa arcát, haját, lábait, de amikor hozzáért, olyan érzés kerítette hatalmába, mint amikor a zsúfolt buszon odaszorítják az embert a szomszédjához. Kelletlenül állapították meg, hogy testük ezekben a pillanatokban terhükre van, s kissé megszegyenülten, bizonytalanul kértek bocsánatot egymástól.

Pedig mennyi visszafojtott érzés, indulat, feszültség szabadult fel ölelkésük során. Mennyi száműzött mozdulat, amely értelmük celláiban várakozott: kitörni, felszabadulni!

Gabó félkényekre emelkedett. A beszűrődő fény csak bizonytalan kontúrokkal rajzolta meg a nő arcát. Pihegett. Szólni akart. A férfi Zsazsa ajkaira tette az ujját. – Ne, most ne beszélj!

Érezte, nem tudna hinni neki. Maga előtt szégyellte magát. A történet innen már nagyobb léptékeket vett. Minden marasztalás ellenére, Gabó rövid úton távozott. A férfivel szemben nem volt lelkiifurdalása. Anyjára gondolt, a hegyekre, s még nem gyanította, hogy tudata mélyiben milyen fény pislákol fel, mire keres igazolást.

Bayer Béla

Csoóri Sándor:

Énekek éneke

Ez itt a csipőd, a tomporod, a hátad.
Páros, szép melled, mint két tüzerségi állás.
Ez itt a szád, a szemed völgye, épp egy
üstökös csóva-fénye siet át rajta.
Ez itt elárulhatatlan hajad, ékesszólásra ingerel
az elgázosodott temető közelében.
Nem is tudom: szeretlek-e, vagy csak
hódolok neked kalandos ujjaimmal?
Kezem egy elsötétített városban
évek múlva is rádtalálma.

Történéseink

A traktoros legény

A falu levegője már telítődött trágyának a friss illatával.

Juli néni – özvegy Nagy Jánosné – ez a tél előtti jelenség, noha megszokhatta már, hiszen elmúlt hetvenéves, most nyugtalanította. Mert hát mit kezdjen ő most egyedül a földcséjével. Férjével is keserves volt a tavalyi ásás, mostanra meg, ha egy székelt kell odébb tenni, már az is nehezére esik.

Van az ő utcájukban egy legény, ki traktorával vállalni szokta a szántást, jó pénzért – ebből éli napjait. Mondják, szépen dolgozik a Jancsi, a Romhányi gyerek. Csakhogy magas áron. De hát neki nem egy holdnyit; csak zsebkendőnyi területet kéne megforgatni. Legfeljebb a fokhagymát, a retek elhagyná, azokat úgyis a megboldogult Jánosa szerette csak.

El is határozta, hogy megkeresi a legényt, ha lehet megegyezik vele. Maradt még temetésről, s a zsebkendőbe kötött pénz ott is van, a kályha mellett a szublóban.

Na, csak otthon találja.

– A kocsmában keresse a fránya kölyköt – mondta Jancsi anyja az öregasszonynak, mert rég ithon kéne lennie, de ha belép a kocsmába, onnan utána úgy kell kirúgni!

Juli néni odasétált, de csak nem akart ő oda bemenni, a kocsmába, még kitalálják, hogy italért megy, mint jó néhány fiatal asszony, mert mára oda lett a szégyen, többen úgy isznak, cigarettáznak, mint a férfiak.

– Bocsáss meg édes lelkem, gyeregem – lépett oda mégis Jancsihoz, aki épp sört készült lehajtani a korsóból, a féldecit lenyomatni.

– Mi újság mama? – fordult Jancsi az öregasszony felé.

– Jaj! Látnod állni nem tudok, de hát itt lenne az idő, a földem készítése.

– Igyon egy felest öreganyám, attól fog talpra állni – így a fiú, s már rendelt is volna, de az öregasszony élénken tiltakozott és septiben – újra – elmondta mi járban van is.

A legénynek füléig ért a szája széle, úgy vigyorgott. Hangulatban volt, meg is kérdezte:

– Aztán, van e annyi pénze, amiből engem kifizek?

– Nem nagy területről van ám szó, a gép sem kellene, meg aztán az ásó úgy van ott a kamrában, kiélezve, ahogyan szegény uram hagyta rám.

– Gép se kell, kicsi a terület... – dűnyögött magában a Jancsi legény, majd nyújtotta lapáttenyerét: üssön bele, magának csak ötszázért csinálom meg.

– Ötszázért?! – elsápadt Juli néni – hisz honnan vóna nekem annyi pénz?

Vigyorgott tovább a legény, majd így szólt:

– Na, jól van. Majd megegyezünk. Virradatkor nekilátok, de most két korporsó sört azért foglalóul csak rendeljen!

Meglett a sör. És másnap – nem hitte volna az öregasszony – a legény úgy, ahogy ígérte, virradatkor ázni kezdett, s mire Juli néni odatotyogott hozzá a pohár pálinkával, el is készült. A kis földdarab felásva, friss illatú, lélegző lett.

– Hát akkor... – kezdte bontogatni a zsebkendőt az öregasszony, készült átadni őrzött pénzcsekéjét, de a Jancsi igen kifinomult modorral utasította a szándékot el.

– Ha a kocsmá felé jár Juli néni, fizeszen már egy sört, a kíséző az nem kell, mondja is a kocsmárosnak!

Az öregasszony a friss illatú kertjének közepén állva törölgetni kezdte nedvedző szemét. Aztán jött rá, meg se köszönte ennek a Jancsinak a nagy segítségét. Mire utána kiáltott, az már elment.

– Nem vagy te rossz legény Jancsi fiam, ahogyan az a faluban hírlík! Mondok is egy imát az esti litánián érted – ezt már úgy, csak magának kötelezte Juli néni.

A Jancsi legény ezt már nem hallotta. Sietett „megülni” traktorát, már várták, és hát, gyengécske már az ily idős asszony hangja.

Petőfi László

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.05: Hangszemle. 8.20: Fűtől – fág. Riport. 8.50: Külpolitikai figyelmű. 11.05: Népdalok. 11.34: A Zsebrádiószínház bemutatója. 12.45: Külpolitikai arcképcsarnok. 13.00: Hallgassuk újral Démonok a Néva fölött. 14.05: Erről beszélünk. 14.35: Néptánok. 15.00: Magyar Írás – A Rádió irodalmi hetilapja. 15.50: Székely népdalok. 16.00: Tizenhat óra – Hírmagazin. 16.15: Hangoló. 17.00: Orvosi tanácsok. 17.05: Fiókszerkesztőség. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk. 18.20: Levélkre röviden. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Gyermekkönyv-hét. 19.40: Fúnylamuzsika. 19.50: Gong. 20.00: Egy tiszta élet – In memoriam Csapó György 20.30: Suppé operettjeiből. 21.00: Kilátó. 21.45: Hajszálygyökerek. 22.00: Hírvilág. 22.30: Nemzetközi kulturális szemle. 23.00: Mi a tiuka? – Mario Rossi művészte.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Az izraelita felekezet negyedórása. 8.20: Rivaldafényben: Sztevanovity Zorán. 9.05: Csilicsala csodái. 9.56: Rólunk van szó! 10.00: Kertbarátok műsora. 10.05: Bögcszde a zenei antikváriumban. 11.05: Mit üzen a Rádió? 11.45: Dél-amerikai melódiák. 12.10: Nóták. 12.53: Édes anyanyelvünk. 13.05: Pophullám. 14.00–16.55: Péntektől – péntekig. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: A Rock Gyermek. 19.05: Garázs. 19.35: Fialaloknak! 21.05: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. 22.00–0.14: Máról holnapra. közben: 23.10–23.20: Sporthíradó.

BARTÓK RÁDIÓ 9.15: Kakuk Balázs viola da gamba hangversenye a Zeneakadémia kistermében. 10.32: A kert lakói. 10.38: Komlóssy Erzsébet operariákat énekel. 11.00: Zenei műsora. 12.05: Kamarazene. 13.00: Hallgassuk újral! 14.04: Philip Jones nemzetközi Részfűvös Kamarazenei Fesztivál. 14.34: Közvetítés a Párizsi Champs-Élysées Színházról. közben: 16.05: Juhász Ferenc: A tízmilliárd éves szív. 17.29: Új lemezeinkből. 18.30: Hiányjel. 19.05: Por favor – Spanyol nyelvű kezdőknek – Mi familia. 19.20: Follow Through – Angol társalgás középfaladók. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagyszínház. közben: kb. 20.20: Béres „csépp-portré” kb. 21.30: A Lucky boys dixieland együttes játszik. 22.00: Mintha álmodtam volna – Szemlélnék Mario Del Monaco önéletrajzi kötetéből. 23.00: Gitármánia.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezddük a nap: hírek, hírmagyarizatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgató és a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelmű. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádióegyetem. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelmű. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgató és a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgató és a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

TV1 9.00: Képiúság. 9.05: Tévétoma. 9.10: Ma a porondon. 9.35: Pintér József. 11.15: Képiúság. 16.50: Hírek. 17.00–19.00: Péntek délután. 17.00: Evgyűrűk. Kb. 17.30: Téma. Kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. Kb. 18.00: Ablak. 19.00: Olvassatok mindennap! 19.05: Esti mese. 19.15: Tévémozi előzetes. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Tévémozi. 22.05: Reklám. 22.10: Bródy. 22.55: Híradó 3.

TV2: 17.00: Képiúság. 17.15: TV2. 17.45: Bum!!! 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.47: TV2. 19.00: Királygyilkosság. 20.09: TV2. 20.20: Ringató. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Napzáta. 22.15: A férfi, aki lelőtte John Lennont. Kb. 23.10: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa – Jó reggelt Németországnak! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Hellingert törvénye. Amerikai bűnügyi film. 12.30: Komolyzenei délidőben. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. Családsorozat. 15.00: Az egészség művésze. 15.30: Szépségápolási tanácsok. 15.35: Telefonos játék. 15.45: Üzleti

hírek. 15.55: Hírek. 16.00: A nemesség kötelez. 16.30: Konfeti. 17.10: Játék. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: New York éngyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A dícső páros. Krimisorozat. 20.15: Hogyan lopjuk el az angol koronát? Olasz vígjáték. 21.50: Hírek. 22.00: Sípjel. 23.00: Delta Force I. Amerikai akciófilm. 0.15: Férfimagazin. 1.50: A dícső páros. 2.35: Lefekvés előtt. 2.40: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL 7.00: Napzedet. 8.00: Egyveleg. Könyvzenei koncertek, klipek, filmek. 14.30: Forró drót. Könyvzenei show angolul és németül. 15.30: Off the Wall. Klipek, divat- és pophírek. 16.30: Hullámhosszon. Elő telefonos zenés műsor. 18.30: Nemzetközi slágerstúdió. Elő közvetítés Európából és Japánból. 19.30: Időjárás. A tavalyi év sorozatából. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Letorkoltak. Progresszív zene. 20.30: Mas Headroom vidám zenés műsora. 21.00: Nemzetközi Slágerstúdió. 22.00: Hírek. 22.05: Időjárás-jelentés. 22.10: Koncert-különlegesség. Ma: Tommy – The Who. Rockopera. 0.10: Időjárás-jelentés. 0.20: Power Hour. Kemény fényzene. 1.20: Időjárás. A tavalyi sorozatból. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5 16.05: Hírek. 16.13: Elmékedés. 17.10: Esély a daloknak. Varieté. 17.30: Konyhatitkok. Michel Oliver receptjei. 18.00: Szám és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Falu a felhők között. Gyermekműsor. 18.50: TV5-klub. 19.00: Ushuaia. Nicolas Hulot kalandjai. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Ezt látni kell! Társadalmi, politikai magazin. 20.50: Világvízum. Vetélkedő. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Filmklub: Apáról fiúra. Francia film. 0.10: Meneküljön, aki tud! Varieté. 0.55: Műsorzárás.

SAT1 6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Konyhatündéreknek. 9.25: Süssünk, süssünk... Horoszkóp. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévétől. 10.30: A Vörös Tigris bűvöletében. Amerikai akciófilm. 12.15: Utazási ötletek. 12.25: Szerencsekerék. 13.00: Tévétől. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: A valódi szelleműzők. Rajzfilmsorozat. 14.30: Pénzügyek. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Tévétől. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Paradise – egy férfi, egy colt, négy gyermek. Westmsorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.35: Tesztelési ötletek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Adams család. 18.15: A hibbantak. Vigjátéksorozat. 18.15: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Batman. Akciófilm. 19.55: Időjárás. 20.00: Charlie angyalai. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: Halálós figyelemzések. Olasz játékfilm. 22.55: Hírek. Sport. Időjárás. 23.05: A St. Paul-i gamiszálló. NSZK bűnügyi film. 0.35: Műsorelőzetes.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 11.00: Személyesen. 12.15: Koncert a melki apátságából. 13.30: Akkoriban. 13.35: Max Havelaar – életem a déltengeren. 16.15: A lüdercégő és a hűségese lóva. Falada története. 17.35: És te vagy a bohóc. 17.55: Színpadi remekművek gyermekeknek. 18.30: Ifjúsgági magazin. 19.30: Tv-híradó. 19.48: Sporthírek. 20.15: Két férfi, egy eset. 21.20: Vakmerő szerelem – Amerikai tv-film. 22.50: Mike Hammer – Krimisorozat. 23.35: Hírek. 23.40: Swing Midnight Gala. 01.25: Hírek. 2. műsor: 9.00: Hírek. 9.05: A fluszáraltak. 9.10: Eber és zenéje. 10.05: Fritz Muller könyvekből olvas fel. 11.00: A kézmosás boldogsága. 13.00: Beethoven-zongoraszonáta. 13.30: Művészinterjú José Carreraszal. 14.50: Ezer mestermű. 15.00: A rózsafűzér tiúka. 15.45: Rétorománok között. 16.30: Teréz – Francia film. 18.00: Az idegölő albertől. 18.25: Akkoriban. 18.30: Osztárak képek. 18.55: Krisztus ma. 19.00: Ausztria mai napja. 19.30: Tv-híradó. 19.48: Ön idegen és hajléktalan volt. 20.03: Vénusz és Mária. 20.15: Knoff-hoff show. 21.00: Ernesto Cardenal. 22.00: Hírek. 22.05: Zenei ingyenesek Ausztriából. 22.45: Sport. 23.10: A zöld sugár. 0.45: A labdajáték öröme. 1.05: Szüvedély. 2.35: Hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztottak – Nézzéki! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 16.30: Magyar Hírek. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Számok és betűk. 18.30: Népzenei műsor. 19.10: Rajzfilm. 19.17: Időjárás. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: A Los Angelesi törvény. 21.00: Szórakoztató program. 21.30: Tv-napló III. 21.50: Kulturális magazin. 22.50: Angol nyelvű hírek. 22.55: Éjszakai program. 0.55: Hírek. 1.00: A szombati műsor ismertetése. 2. műsor: 17.10: Műsorismertetés. 17.15: Hírek. 17.20: Tv-naptár. 17.30: Tv-kiállítás. 17.45: Kritikus pont. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Rijekai körzeti program. 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.50: Időjárás. 20.55: Egy szerző, egy film. 21.20: Raul Walsh: Man i Love.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

Búcsú a kapufélfától (dokumentumnovella)

Az oligarchia tartja magát

December 13-ig hírzárlat!

Vannak munkásdinasztiák, akik úgy hozzátartoznak egy-egy gyárhoz, mint a portásfülke vagy a „kapufélfa.” A nagypapa, az apa emléké az idő távolából is őri a hűséges kollektív emlékezet. Ha valami hátrányos vagy sérelmes volt a munkásoknak, mindig az első között voltak akik megszólaltak, perbeszálltak és ellenálltak csendőrnök, ávosnak, rendőrnök, pártvezérnek, magukról megfedkeztek oligarcháknak... még az „Atyaúrstennek” is.

Minden szavukra figyelt a munkásközösség, féltette és óvta őket, mert szükség volt bátrakra, a meg nem alkvókra, a kérlelhetetlenül egyenesekre... Ők pedig tudták ezt, s tudatosan nevelték a misszióra utódait. Nehéz örökségnek bizonyult ez az elmúlt évtizedekben. Így lett belőlük „föld-földobott kő”, s kényszerültek sokszor fájú búcsúra a velük „összenőt” kapuktól.

Egy ilyen esetet dolgoz fel holnaptól kezdődő sorozatunk.

***

– Az lehet velem a legnagyobb baj, hogy ha fekszik előttem egy eldőlt gerbeyle nem tudom átlépni. A falhoz kell támasztanom és meg kell jegyznem, hogy ez sincs rendjén. A kifüggesztett béremelési listát sem hagyhatam szó nélkül. Nem értettem hogy lehet az én órabéremet hét forinttal megemelni, míg a kollégám bére 14 Ft-tal emelkedik ugyanazon munkáért. Igaz ő egyben szakszervezeti bizalmi is! A dolgozókkal nem beszéltek meg a béremeléseket, ezért a szakszervezeti bizalminknak azt mondtam: „Nem a te pénzedet tartom soknak, hanem az enyémét kevésnek.”

A bizalmi így válaszolt: – A saját béremet nem én állapítom meg, hanem a főnököm. Ezzel kapcsolatban ő adhat felvilágosítást.

Ezért felmentem az irodába. Az igazgatót nem találtam ott, de ott volt a szakszervezeti titkár és a párttitkár (MSZMP). Vitába keveredünk. A párttitkárnak azt mondtam, hogy ne szóljon bele az én bérügyembe, mivel határozat született, hogy a pártszervezetek kivonulnak a munkahelyekről. Erre ő nagyon begurult. Kénytelen voltam otthagyni őket. Az igazgatóval szerettem volna beszélni, de sehogy sem sikerült alkalmat találni rá. Ezért határoztam el, hogy aláíráásokat gyűjtök, melyben azt követeltük volna, hogy legyen egy olyan munkásgyűlés, amelyen az egész gyár részt vehet és ahol az igazgató úr válaszokat adna a munkások kérdéseire.

– Mikor volt ennél a cégnél ilyen összlétszámú tanácskozás?

– Én két évig voltam ennél a cégnél, ez idő alatt nem volt. De nem is lett, mivel időközben kirúgtak és ezért nem tudtam befejezni az aláírásgyűjtő akciót. Az igazgatót ilyen szavakkal állítottam le az udvaron: „Ide figyelj öreg! Jó helyed van neked itt?” A letekezés meglepett egy kissé. De nem tudtam mire várni, ezért csak ennyit mondtam: „Jó. Miért?” – Akkor fogd be a szádat és ne lázítsd ellenem a dolgozókat.

Talán, ha ekkor meghunyászkodom, még a mai napig a cégnél vagyok. De mivel az esetet többen is látták, így válaszoltam: Rosszak az információid és az informálód. Én nem ellened lázítok, hanem munkásgyűlésre agítálok. Az eset után röviddel megkaptam a határozatot, hogy létszámleépítés címén kirúgnak. Még hogy létszámleépítés? Ötszáz emberből egy fő feleslegessé vált hirtelen. Az előzőeket követően. Ezt jól kifundálták! A dolognak csak annyi a szép-

séghibája, hogy ugyanez a cég más részlegébe az utcáról fogdoszák össze a segédmunkásokat. Beszéltem ennek a részlegnek a főnökével, mondván, a munkámmal az előző helyen sem volt kifogás, vegyen át, hogy ne kerüljek az utcára. Ő először bele is egyezett, de később visszatáncolt azzal az indoklással, hogy érdeklődött felőlem és megtudta, hogy én vitakozom a főnökeimmel a béren. A vállalat részéről történt felmondást a vállalati munkaügyi döntőbizottságnál megfellebbeztem. A fellebbezést a döntőbizottság elutasította azzal az indoklással, hogy a vállalat ajánlatot volna másik munkalehetőséget, ennek ellenére a felmondás szabályos! Persze, mit is lehet várni a döntőbizottságtól, hiszen mind a vállalat embere. Ki merne az igazgatójával ujjat húzni a traktoros igazgató? Így került a bíróságra az ügy.

A tárgyaláson e sorok írója is részt vett. Még annak kezdete előtt megkérdezte a vállalatot képviselő jogászt, hogy a döntőbizottsági tárgyaláson ki volt az, aki a leépített dolgozók érdekeit képviselte.

– Tudtommal maga a dolgozó.

– A szakszervezettől sem képviselte senki?

– A szakszervezetet erre külön fel kell kérni.

– Ön most kit képvisel?

– A vállalatot.

A tárgyalás különösebb események nélkül zajlott le. A két tanú (az igazgató és a szakszervezeti titkár) nem jelent meg, elfoglaltságra hivatkozva. A harmadik tanú, a szakszervezeti bizalmi egy ízben módosította a bírósági jegyzőkönyvbe is leírt vallomását, miután a vállalat jogász a szavába vágott és rábírta a vallomás megmésztására. A leépített dolgozóknak nem voltak tanúi. A tárgyalás folytatását december 13-ig elhalasztották. A dolgozót a bíró felszólította, hogy szerezz be azoknak a tanúknak a neveit és címeit, akik jelen voltak a szóváltásnál, mely közte és az igazgató között zajlott le.

A Munkaügyi Bíróságról kifele jövet a leépített dolgozó e szavakkal búcsúzott: – Sajnos a neveket nem tudom, csak annyit tudok róluk, hogy fűtők. De hiába is tudnám a neveiket, egyikkel-másikkal már beszéltem. Megmondták kerek-perc, hogy nem akarnak előjönni tanúskodni. Ha végiggondolom a velem történeteket azt kell mondanom: megértem őket.

(folytatjuk)

Figler Csaba

„ERDÉLYI NAPOK”

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen december 9-10-én

Az erdélyi kultúra, amely az egyetemes magyar kultúra része, halálos veszélyben van. Az esztelen terror és a homogenizálás embertelensége el akarja tüntetni az erdélyi magyar és német kultúrát. Ennek megakadályozása olyan vitathatatlan kötelességünk, amelyet a politikai határok nem bonthatnak érvénytelenné.

(Részlet az Erdélyi Művészetért Alapítvány felhívásából)

A rendezvény terve néhány egyetemista kezdeményezéséből született meg. Eredetileg csupán egy diavetítés-sel egybekötött előadás megszervezésére gondoltak. A lelkesedés és a támogatók ennél gazdagabb műsor összeállítását tették lehetővé. A bevételt – ha lesz – jótékony célra kívánják fordítani. Így kerültek kapcsolatba az „Erdély Művészetért Alapítvánnyal”. Ennek a szervezetnek a tevékenysége és céljai összhangban állnak az egyetemista fiatalok kezdeményezésével. A rendezvény kettős célt szolgál. Tájékoztatást nyújt az erdélyi kérdéstről, de nem titkolt: anyagi támogatást is szeretne az ügy szolgálatáért tevékenykedő Erdély Művészetért Alapítvány részére.

A rendezvénysorozat felett védnökséget vállal és támogatja:
Marx Károly Közgazdaságtudomá-

Páll Lajos: Korondi utca

nyi Egyetem, Vállalkozók Országos Szövetsége, Erdély Művészetért Alapítvány, OSZK Magyarországi Kutató Intézet, Wallenberg Alapítvány.

Program

December 9. (szombat)

17.00 a rendezvénysorozat és az „Erdélyi színpaloták” című kiállítás megnyitása.

Megnyitót tartja: Csurka István
Megzenésített erdélyi verseket énekel: Dinnyés József

Az „Erdélyi színpaloták” című kiállításon a közönség elé kerülnek: Antal Imre, Kádár T. Tibor, Páll Lajos, Pállos Jutta és Szécsi András művei.

Az Erdély Művészetért Alapítvány kiállítása a rendezvénysorozat teljes ideje alatt megtekinthető.

18.00 Pándy-Szekeres Dávid fotóművész (IV. előadó) diaporámás, zenés műsora Erdélyről. A műsor eredetileg az 1988-as Párizsi Emberi Jogi Konferencián került bemutatásra.

18.30 a TÉKA együttes tart erdélyi táncjátékot.

December 10. (vasárnap), IV. előadó

10.00 Süle András: Gazdaság, társadalom, demokrácia

11.45 Hajdú Demeter Dénes: Torzított történelem – a román történelemtudományról

14.00 Barabás Béla: A református egyház utolsó 40 éve Erdélyben

15.30 Bánffy György: Sütő András-est

16.00 Bartha Gábor: Erdélyi fejlődés kialakulása és a török jelenlét

17.30 Bartis Ferenc: Börtönélmények

18.15 Német Géza református lelkes: Menekülthelyzet Magyarországon

19.15 Gulyás Gyula és Gyulyás János: Erdélyi Ballada

December 10-én vasárnap kirakodóvásárt rendezünk – erdélyi kerámia-ák, képek, faragások stb.

A rendezvénysorozat ideje alatt a MIT-Kinizsi moziban a témakörhöz kapcsolódó filmek kerülnek levetítésre.

Ösztöndíjért „kitagadott” diákok

Az is elképzelhető persze, hogy a szüleikkel rossz viszonyban lévő ifjak közül az átlagosnál többen érdeklődnek az erdőgazdasági pályák iránt. Valószínűbb azonban az, hogy egy „dörzsöltebb” hallgató, vagy szülője felfedezze a jogi kiskapu nagy lehetőségét, majd ismerősök, barátok sora követte. Mert legalábbis gyanúra ad okot, hogy a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem párszáz diákja közül több, mint húszat kitagadott „zord” szülője. E diákok így természetesen nem rendelkeznek semmiféle – kimutatható – jövedelemmel, jogosultak tehát a legmagasabb szociális ösztöndíjra...

Nem ez az egyetlen, bár talán a legfeltűnőbb anomália, amit feltárt a Győr-Sopron Megyei Népi Ellenőrzési Bizottság a megye négy felsőoktatási intézményében elvégzett témavizsgálata. A már említett Erdészeti és Faipari Egyetemen kívül a soproni Ovónokképző Intézetben, a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán és a győri Tanítóképző Főiskolán vizsgálatok a népi ellenőrök. Érdeklődésük célja az volt, hogy megállapítsák: a diákszociális ellátási állami támogatási formák mennyiben tudják ellensúlyozni a hallgatók szociális helyzetéből fakadó különbségeket; az állami támogatások elnyerésének gyakorlata mennyiben esik egybe a társadalmi igazságosság igényeivel; milyen feszültségek tapasztalhatók a diákszociális ellátás, az állami erőforrások és a valós hallgatói igények, szükségletek között.

Nem indokolatlan az érdeklődés, hiszen az egyetemi és főiskolai hallgatók jelentős pénzüsszegekhez jutnak az államkasszából: országosan évente kb. másfél milliárd forinthoz. Az ilyenfajta juttatások egy része egyformán jár minden hallgatónak, mint például a (jelenleg) évi 910 forintos jövedelemkiegészítő pótlék. A fontosabbak azonban, mint például az általános ösztöndíj vagy a pénzbeli szociális támogatás, különféle normatívák szerint differenciáltan fizethető. S itt tapasztalhatták az egyik nagy furcsaságot a népi ellenőrök: a differenciálás alapja csak csekély – 20–25 százalékos – arányban a hallgatói teljesítmény. A meghatározó a szociális helyzet, amit a behozott jövedelemigazolások alapján állapítanak meg. Kézenfekvő tehát, hogy anyagilag jobban megéri egy jó keresetigazolást szerezni, mint jól tanulni. Van olyan intézmény, ahol a tanulmányi ösztöndíj havi kétszáz forinttal „differenciál”, miközben egy (kimutatható) jövedelem nélküli vidéki hallgató szociális ösztöndíja havi 4900 forint is lehet... Az ilyen helyzet szüli aztán a „kitagadott” diákok sorát, s ez lehet a forrása annak is, hogy a (keresetigazolásokra épülő) statisztika szerint az említett négy felsőoktatási intézmény hallgatóinak több, mint ötven százaléka a létminimum körül „vegetáló” családokból származik...

E keresetigazolások persze már eleve torzítanak, hiszen például, míg a mezőgazdasági kistermelés évi félmillió forint árbevételű, amiből kiszámíthatatlan a valós jövedelem, addig az adómentes – ami papíron egyenlő a jövedelemmentességgel –, ugyanakkora, ám más forrásból származó jövedelemmel más már gazdagnak számít. A keresetigazolások „megalapozottságát” hűven mutatja, hogy az ellenőrzésként megismételt kérésre a legrikkább esetben érkezett ugyanolyan összegről igazolás... Látott viszont az ellenőr olyant, hogy egy nőgyógyász havi keresetként volt feltüntetve az az összeg, amit ő egyetlen vizitért hagyott ott nála...

Az ilyenfajta manipulációk leleplezésére viszont az oktatási intézmények egyáltalán nincsenek felkészülve, de nem is érdekük. A támogatásokat ugyanis az intézmények központi keretből, igényjogosultság alapján leosztva kapják. Az alacsony jövedelmi színvonal kimutatása tehát az intézetnek is érdektelen, mert így több pénzt kap az államtól. A kirívó igazságtalanságok persze a hallgatók igazságérzetét sértik, ám ezekre csak lassan derül fény, hiszen az alacsonyabb évfolyamokban még keveset tudnak egymásról. S visszamenőleg már nem sokat tehetnek, amikor a harmadévben derül ki valakiről, aki addig a maximális összegű szociális ösztöndíjat kapta, hogy állandó lakóhelyén be rendezett OTP-lakása van...

A vizsgálat kiterjedt a hallgatók véleményének megkérdezésére is, és ez azt mutatta, hogy ők többnyire a meglévő rendszer keretei között gondolkodnak. Úgy látják, hogy a jogszerűség nem szenved csorbát, „csak” az igazságosság, s javaslataik megmaradnak az elosztási rendszer további finomításánál. A népi ellenőrök azonban úgy vélik, az alapvető problémát maga a tény okozza, hogy szociálpolitikával kell foglalkozniuk oktatási intézményeknek, holott ez nem feladatuk és nem is képesek rá. Véleményük szerint az egész rendszer gyökeres reformra szorul. Első lépésként persze fontos változást hozhatna az is, ha a központból nem „címkézve” érkeznének a pénzek, s az intézmények maguk dönthetnék el, hogy a rendelkezésükre álló keretből kinek, milyen címen, mennyit fizetnek ki hallgatói támogatásként. Végre megoldást azonban az intézmények, ha az oktatási intézmények az ösztöndíjakat hallgatói teljesítmény – magyarán: a tanulmányi eredmény – alapján osztanák szét, a szociális támogatásokkal pedig erre hivatott más szervezetek foglalkoznának.

Győr-Sopronnal párhuzamosan más megyékben is végeztek hasonló témavizsgálatokat, melyeknek eredményeit a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság a napokban összegzi. Az év végére megszűnő szervezetnek ez volt az utolsó ilyen átfogó munkája, összegzését búcsúzóul még leteszi a kormány asztalára...

Láng György Géza

Szurkolóiknak is köszönhetően

Anglia is a kiemeltek között

A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) végrehajtó bizottsága csütörtökön döntött arról, hogy a jövő évi olaszországi világbajnoki döntőnek melyik hat nemzeti válogatott lesz a kiemeltje. A római Midas Hotelben elfogadott határozat értelmében az egyformán négy csapatot tömörítő hat csoport élére a házigazda Olaszország, a címvédő Argentína, továbbá Brazília, az NSZK, Belgium és Anglia került.

A kiemelési sorrend alapján az egyes csoportokban, amelyeknek további tagjaira a szombati római sorsolás derít fényt, a következő színhelyeken játsszák majd a mérkőzéseket 1990. június 8. és július 8. között.

A-csoport: kiemelt Olaszország; színhely Róma és Firenze

B-csoport: Argentína; Nápoly és Bari

C-csoport: Brazília; Torino és Genova

D-csoport: NSZK; Milánó és Bologna

E-csoport: Belgium; Verona és Udine

F-csoport: Anglia; Cagliari és Palermo

A hat kiemelthez a további 18 résztvevőt három „kalapból” sorsolják hozzá. A negyedik kalapba kerültek a leggyengébbnek ítélték, a harmadikba a közepes erejű csapatok, míg a másodikba a kiemeltek után következő hat legjobb válogatott alkotja.

Az erőssorrend szerinti kategóriák összetétele:

második kategória: Spanyolország, Szovjetunió, Skócia, Ausztria, Jugoszlávia, Hollandia

harmadik kategória: Kolumbia, Uruguay, Csehszlovákia, Írország, Románia, Svédország

negyedik kategória: Kamerun, Egyiptom, Koreai Köztársaság, Egyesült Arab Emírségek, Costa Rica, Egyesült Államok.

Az angolok kiemelése kapcsán megnyugodhattak a szervezők: Szardínia szigetén valószínűleg nem lesz szükség jól képzett légi deszant kivezénylésére, hogy megfékezzék a majdani világbajnoki és alkoholmámorban levő angol futballhuligánokat. A FIFA-tól megelőlegezett bizalmat mi mással is hálálhatnák meg az angolok.

A kiemelés azért az angol futballnak, foci-feltaláló mivoltuknak is szól. Az európai kupákból kitiltott klubcsapatok változatlanul nagyon erősek – a tavalyi angol kupadöntő is bizonyította, hogy csatasorba állásukkal nagy valószínűséggel megszűnne az olasz-nyugatnémet hegemonia. Am válogatottként már nagyon régen tűndököltek az apostolok.

De régen volt már az 1970-es mexikói világbajnokságon az a 120 perces felejthetetlen angol-nyugatnémet meccs a döntőbe jutásért. Azóta Anglia válogatottja két vebén nem is volt ott, de a többin sem futballmúltjához méltóan muzsikált.

– B. Gy. –

Új tippszelvényen régi eredmény...

Mi van, ha a régi is törölve volt?

Itt a tél, ezzel együtt a labdarúgópályákon hó és jég, s ki tudja, még mi más természeti körülmény teheti bizonytalanná a bajnoki találkozók lejátszását. Sok fogadó bosszankodott amiatt, hogy a totóban szereplő mérkőzések gyakran elmaradtak, emiatt megessett az is, hogy a nyereménnyalap egyik hétről a másikra tevődött át.

A törlések ezután is előfordulhatnak, de néhány hete már kizárt, hogy emiatt ne lehessen megállapítani a 13 plusz 1-es eredménylistát. Ez a „biztonság” az Országos Takarékpénztár Sportfogadási és Lottóigazgatósága érdekes eredménymegállapító módszerének köszönhető. Az eljárásról dr. Vaszily Béla (sportszeretetőt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 28 éve röplabda játékező) adott összefoglalót.

A módszer lényege: a szelvényen szereplő és lejátszott találkozón esett gólok számát hozzáadjuk a befejezett mérkőzések számához – mondta. – Ez ad egy újabb számot, s ennyivel visszaszámoljuk a fogadási heteket. Az így visszakeresett hétről vesszük figyelembe a törölt, elmaradt mérkőzés tippjét. Érzékletesebben: egy héten 3 mérkőzést törölnek. A további 11-en 33 gól születik, a kettő összege 44, ennyi héttel megyünk vissza a múltba. Előkeressük az akkori nyertes tipposzlopon a megfelelő sorszámú mérkőzést és az ott szereplő 1, x vagy 2 lesz a törölt, elmaradt találkozó tippje.

Ez kissé nehézkesé teheti az értékelést, vagy nem?

– Legfeljebb fél órával tolódik ki az az idő, amíg hivatalossá tesszük az eredményeket. Tény, önhatalmúlag megállapított eljárás ez, de tapasztalatunk szerint a fogadók más módszerekben már nem hisznek...

Milyen gyakoriságú a törlés?

– Hosszú időre visszatekintve az évenkénti 52–53 fogadási héten átlagban 10 héten adódik ilyen eset.

A fogadónak még egyet fontos tudnia. Ha már hét közben nyilvánosságra hozzák a törlést, érdemes az elmaradt összecsapást háromesélyesre tippelni. Ennél biztosabb tipp nem létezik...

Bár nem szívesen áldoznak föl egy-egy háromesélyt a fogadók egy-egy hétközben már törölt mérkőzésre, de a fenti újítás mindenképpen előrelépés a korábbi téli „totóanomáliákhoz” képest. A módszer azért nem teljesen tökéletes. Mert mi van abban az esetben, ha a visszaszámolás után az úja(k) helyettesítő régi mérkőzések közül valamelyik – a tél viszontagsága, vagy más egyéb körülmény miatt – szintén törölve volt?

A valószínűsége kicsi, de ez is előfordulhat... Különösen akkor, ha a lejátszott mérkőzéseken sok gól esett.

– bégyé –

Nálunk lesz az ifi Eb-döntő

Csütörtökön telex érkezett a Magyar Labdarúgó Szövetségtől az Európai Labdarúgó Szövetségtől (UEFA). Ebben arra kéri az MLSZ-t, hogy december 15-ére küldjön egy hivatalos képviselőt Zürichbe. Sok más egyéb kupa sorsolása mellett ugyanis ekkor döntenek arról is, hogy a 18 évesek 1990-es Európa-bajnoki nyolcas döntőjét hol bonyolítják le. Ezt a magyar szövetség is kérte, úgy tűnik, más jelentkező nincs, így szinte bizonyosan Magyarországra lesz a rendező.

Az MLSZ-t dr. Szilágyi György képviseli a zürichi Sheraton Hotelben sorra kerülő sorsoláson. A magyar terv az, hogy a jövő nyári olaszországi felnőtt vb-döntő után egy héttel, tehát július 15-én kezdődne az Eb-finálé, és kilenc nap alatt fejeznék be a küzdelmeket. A december 20-ikára szóló, Baszkföldről érkezett meghívást lemondja az MLSZ, a ligaválogatott nem utazik Spanyolországba.

Egy fenékkal két nyeret

Fábián a vívásban is babérokra tör

Már több alkalommal kisebbfajta „ügy” kerekedett abból, hogy Fábián László olimpiai és világbajnok öttusázó vívó sikerei ellenére sem biztos tagja a vívóválogatottnak.

A Bp. Honvéd 26 éves sportolója – vívóként a BSE színeiben versenyez – az 1987-es lausanne-i világbajnokságon párbajtőrben a legjobb 32 között végzett, de jelenleg nem tagja a nyolcas válogatott keretnek. Annak ellenére, hogy az idei országos bajnokságon aranyérmes nyert, s az elmúlt héten rendezett Tokaj Express Világ Kupa viadalon is a legjobb nyolc közé verekedte magát, a hatodik helyen végzett. Adódik a kérdés: ez a teljesítmény elegendő-e ahhoz, hogy újból tagja legyen a vívóválogatottnak? A „Fábián-ügyről” Kovács Tamás technikai igazgatót kérdezte az MTI munkatársa.

– Csütörtökön találkoztam Fábiánnal és az öttusázók szövetségi kapitányával, Horváth Lászlóval. Elmondtam, hogy a keretbe továbbra sem állítom be, mert a közös edzéseken nem tud részt venni. Helyette egy fiatal, a Tokaj Express versenyen második helyen végzett 19 éves Kovács Iván vesz részt a gyakorlásokon. De ez nem jelenti azt, hogy lemondok róla. Egyeztetettük versenyprogramját, így januárban és februárban már a vívóválogatott színeiben szerepel a különböző nemzetközi versenyeken, így Tallinban és a párizsi Monal Kupán is. Utána újból tárgyalunk a továbbiakról. Tehát nyitva áll előtte az út, szerepelhet a vívó világbajnokságon is, ha eredményeivel megváltja a repülőjegyet.

A VILÁG SPORTJA

London: a férfi páros mesterek tenisztornáján: vörös csoport: Grabb, McEnroe (amerikai) – Leach, Pugh (amerikai) 6-4, 6-2, 6-7, 6-2

kék csoport: Fitzgerald, Jarryd (ausztrál, svéd) – Annaccone, van Rensburg (amerikai, dél-afrikai) 6-3, 6-4, 6-1, 7-5 (AFP)

Tokió: A japán labdarúgó szövetség hivatalosan bejelentette, hogy az ázsiai szigetország megpályázza a 2002. évi labdarúgó világbajnoki döntő rendezési jogát. A japán futballszakemberek a közeljövőben Európában tanulmányúton vesznek részt, s találkoznak a nemzetközi szövetség, a FIFA vezetőivel. (Reuter)

Lendhower: Pénteken az amerikai városban adnak randevút egymásnak a műkorcsolyázás egykori csillagai, világ- és olimpiai bajnokai – ekkor rajtol ugyanis a profi világbajnokság. A vb második állomása, a „Moszkovszkije Novosztyi” lap díjért kiírt viadal december 14-én kezdődik a szovjet fővárosban.

A viadalon olimpiai- és világbajnokok, valamint helyezett lépnek jégre, többek között Natalja Besztyemjanova és Andrej Bukin szovjet jégtáncvetők, honfitársaik, Jelena Valova és Oleg Vasziljev, akik a párosok között szerepelnek. Az amerikai színeket Brian Boitano, Scott Hamilton, Debi Thomas képviseli. A közönség láthatja a kanadai Brian Orsert is.

Az első öt helyezett versenyző pénzdíjban részesül: az aranyérem 40 ezer, az ezüst 20, míg a bronz 12 ezer dollárt ér. (TASZSZ)

Köszöntjük

MÁRIA

nevű kedves olvasóinkat

Mária a héber Mirjam névnek a görög és a latin bibliafordításokban módosult alakja. December 8. Mária Immakulata szeplőtelen fogantatás ünnepe. Főünnep. Az ünnep Keletről származik, a 7-8. századból. Jelentése: Szűz Mária mentes volt minden bűntől, az áteredő bűntől is, életének első pillanatától fogva. Az ünnep a római kalendáriumba 1476-ban került be, az ünnep jelentése 1854. december 8-án vált kötelező hittétellé.

A Nap kél: 7.19 óraker
nyugszik: 15.54 óraker

A Hold kél: 12.47 óraker
nyugszik: 1.50 óraker

Enyhébb idő várható

A köd délnyugaton néhol megmarad, másutt mindentűt megszűnik. Felhőátvonulás várható, amelyből elsősorban északkeleten és főként csütörtökön egy-egy hózápor, illetve záporos várható. Pénteken már nagyrészt napos idő lesz. Az északi, északnyugati szél átmenetileg csaknem országsszerte megerősödik, néhol viharos lesz. Enyhül az idő. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet -2, -7 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken általában 2, 6 fok között, a néhány tartósan ködös területen kevéssel 0 fok alatt várható.

A Kereszténydemokrata Néppárt Tolna Megyei Szervezete szeretettel értesíti tagjait és az érdeklődőket, hogy külföldi előadók részvételével

1989. december hó 9-én szombaton

egynapos népfőiskolai tanfolyamot tart Szekszárdon a Hunyadi u. 5. sz. alatti székházban.

A népfőiskola délelőtt 10 óraker kezdődik és este 6 óráig tart. Délben 2 óras ebédszünet.

Az előadásokat a Holland Kereszténydemokrata Párt országos vezetői tartják. Tematika:

A Kereszténydemokrata Néppárt helye a magyar politikában.

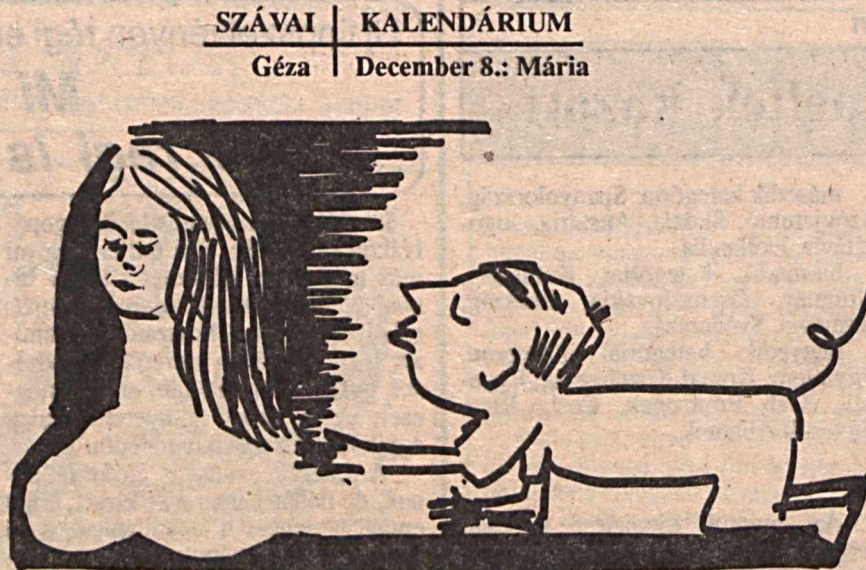
A kereszténydemokrácia többletértékeinek bemutatása.

A párt programjának és a kereszténydemokrácia sajátosságainak ismertetése.

Az előadások után az előadók esettanulmányokat mutatnak be a választások előkészítéséhez. Tolmácsolást biztosítanak.

Pártállásra tekintet nélkül minden érdeklődőt szeretettel várnak!

Több napos késéssel tájékoztatták a csehszlovák közvéleményt arról, hogy december 2-án a bósi vízlepeső építkezésén súlyos baleset történt: a hajószilpkamrában lévő víz átszakította az alsó szilpkaput. A pozsonyi Új Szó csütörtökön azt írta, nem lehet tudni, hogy mi okozta a váratlan balesetet, a tervezés volt-e hibás, vagy rossz volt a felhasznált anyag minősége, vagy a munkát nem végezték el megfelelően. Hétfő óta sem a rádió, sem a televízió, sem az újságok nem számoltak be a történetről, az esetről a csehszlovák hírszolgálati iroda csak szeritán adott ki közleményt, azt is bejelentve, hogy az ügyben vizsgálat kezdődött. A baleset emberéletet nem követelt.

Marakodás

A lányseregből Mara kirí,
Olyan szép, hogy harakiri
Környékez, ha látom.

Ah,
Mara a halálom!

Szánj meg végre, Mara. Fogjunk
Hozzád, s mohón Marakodjunk!

Gratulálunk!

A Magyar Vadászok Országos Szövetsége az idén első ízben írta ki Nívódíj pályázatát. A tegnapi délután a szövetség székházában lezajlott ünnepélyes eredményhirdetésen a Dátum munkatársa: V. Horváth Mária a lapunkban közölt „Vadászsákmány nemcsak vadászoknak” című sorozatáért második díjat kapott.

Gulág szovjet kiadásban

Elhagyta a nyomdát Alekszandr Szolzsenyicin Gulág-szigetsoport című könyvének első kötete a Szovjetunióban. A terjedelmes mű második és harmadik kötetén is folynak már a munkálatok. A világhírű alkotás a Szovjetszkij Pisztatjel és a Novij Mir kiadók gondozásában jelenik meg. A Gulág miatt hazájából távozásra kényszerített író szellemi hazatérése egy hétkötetes sorozattal történik. Szolzsenyicin ragaszkodott ahhoz, hogy elsőként a Gulág kerüljön a szovjet olvasók kezébe.

Az író a művéért járó tiszteletdíjat jótékony célokra ajánlotta föl. Egy részük a gyermekalapot gyarapítja, a fennmaradó pénzt pedig a megtorlások ma még szép számban élő áldozatai ellátásának javítására fordítják.

Húszezer pécsi lakás tévéképernyőjén jelent meg egy új szolgáltatás: a szabadalmi védettségre is bejelentett „Telinfo”. A képszerűséghez hasonló rendszert a „Korrekt Partner” (KOPA) magyar-osztrák kft. és a pécsi Konzum-Telekabel Kft. együttműködésével hozták létre a pécsi Hírgép Vállalat nagyközösségi antennarendszerének felhasználásával.

A Telinfo napi huszonnégy órán át megszakítás nélkül közvetített színes, nyolcvan oldalas közérdekű újság, amely a képernyőn át tájékoztatja a nézőket a város tömegközlekedéséről, üzleteinek, orvosi ügyeleteinek, gyógyszeráraitnak nyitvatartásáról és számos más tudnivalóról.

Szike nélkül, mikrokamera segítségével vizsgálják és műtik a legújabb eljárás szerint a különböző ízületi betegségeket. Az arthroszopliának nevezett eljárásról csütörtökön kezdődött tudományos kurzus az Állami Biztosító oktatási központjában.

Fifti

Kitalálták a kapitalisták a fifti-fiftit. A fele-felét, ami – ha belegondolunk –, igen demokratikus intézmény – persze korrekt partnerek között, és amennyiben üzletről van szó. Üzletről, a pusztán anyagi okok miatt végzett tevékenységről, amelyhez mindkét félnek érdeke fűződik. Fifti-fifti – mondják vagy nem, de tartják magukat hozzá, és értetlenül néznek ránk, keletiekre, amikor fogyasztunk, ám de nem fizetünk. Mármint mi, a fizetéseketlenek, az eladósodottak. Nagy testvérünk, a legszegényebb már ott tart, hogy nekünk se fizet. A vilányért sem, a tabi, tamási, dombóvári stb. laktanyáikba beépített olajtűzelésű berendezések javításáért sem. Adósságuk immár milliárdos. Igaz, rubelben perkázandó, de mégiscsak olyan számjegyű, hogy megbékélnénk velük, ha búcsúzóul forinttal fizetnének. Csakhogy. Csakhogy – ellenkező beszédek ellenére – menni sem szándékoznak, megfizetni sem. Tulajdonképpen érthető. Nincs nekik. Akkor meg miből? Szegény bátyus, a tankokkal terelt nyáj gyapjából, tejéből tőrora sem telik a fekete kenyérhez. Pedig a sztrájkra is hajlamos munkások ellátása érdekében ennyi legalább kellene a délbudai metró megépítéséhez. Az adósságtörlesztés fejében felajánlott manőverhez, amely elfogadható lenne, ha... Ha nem bővül – korszerűtlen szerelvényeket, meg holmi semleges szemaforokat szándékoznak ránk szólni a bátyus. Ugy tünik azonban, hogy hozzá még mindig nem jutott el a fifti-fifti európai törvényre csontosult szokásjoga, amit úriemberi körökben korábban dzsentlemensz-egriméntként volt szokás emlegetni. S hogy, hogy jönnek ide a kapitalisták? Nos, ők találták ki, hogy hogyan lehet pénzt csinálni még a vasókládák országában is, és – ráadásul –, ha tartoznának, és megenné a fene a fenét, megadnák akkor is egy összegben legalább a felét.

Vallató Géza

A Tolna megyei országgyűlési képviselő csoport részére

Tisztelt Képviselők!

Azzal a kéréssel fordulunk Önökhöz, hogy támogassák a Magyar Demokrata Fórum Bánffy György képviselő úr által beterjesztett javaslatát.

Támogassák azt, hogy az Országgyűlés oszlassa fel önmagát és 1990. március 11-én kerüljön sor az új parlament megválasztására méghozzá úgy, hogy azon a napon képviselőkre és leendő köztársasági elnökre is voksoljon a nép.

A Tolna Megyei Ellenzéki Kerekasztal Szervezete

Itt a busa finom húsa!
Süsse, főzze vagy fagyassza,
megvenni el ne mulassza,
harmincötért Czikknél kapja.

**Hirdetését
telefonon is
feladhatja**

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173

Révai Nagylexikona

Az első két kötet ára: 917,- Ft/db

A Babits Kiadó pótmegrendelést vesz fel a Révai Nagylexikona egész sorozatára, a beérkezés sorrendjében, korlátozott példányszámban.

Név:.....

Cím:.....

.....példányban

megrendelem

a Révai Nagylexikon kötetait az alábbi címen:

Babits Kiadó, 7100

Szekszárd, Pf.: 237

Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos

kérdésekről részletes tájékoztatót,
valamint befizetési csekkeket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

T-SPED Fuvarozó Kiszövetkezet új szolgáltatása:

gépkocsik adásvétele OTP-hitelre
is Szekszárdon, a Halász-féle (külső benzinkútnál) és az
ebesi telepen,
valamint Pakson, a Tolnai utcai telepen.

APRÓHIRDETÉS

FIAT 128-as sötétkék személygépkocsi
kínáló állapotban eladó. Szekszárd, Ku-
rucz u. 16. Telefon: 13-111.

Egyedülálló idős személlyel eltartási
szerződést kölnék, havi járadékot fizetnek,
balatoni, budapesti házáért, lakásért. „Ny-
ugodi időskor” 7081 Simontornya, Pf.: 35.

Nyolcéves AVIA új motorral eladó.
Szekszárd, Tartsay út, Halbólt. Telefon:
74/11-600.

4 m² búkkronk és körfűrészes 380 V-os
motorral eladó. Érdeklődni hét végén: Baj-
kai Ferenc Bonyhád, Benczúr u. 40.

150 m²-es gázfűtéses új családi ház el-
adó. Bajkai Ferenc Bonyhád, Benczúr u.
40.

Keszthelyen kettő és fél szobás 84 m²-
es földszinti társas házrész eladó. Érdek-
lődni: Keszthely, Tanácsköztársaság u. Dé-
csey.

Biogilisztázni kívánók figyelem! Biz-
tos külföldi humusziaccal rendelkező
KFT-nek lehetnek tagjai. A téli szezonban
vásárolt szerződött gilisztára 10%-os ked-
vezményt adunk és a teletetést vállaljuk.
Érdeklődni: 06/97/42-415, 06/97/41-484.

Eladó 1990. év végi beköltözéssel
Szekszárd, Béri B. u. 67. III/10. sz. alatti 2
szobás összkomfortos lakás. Érdeklődni a
fenti címen, vagy a 74/11-712-es telefo-
non, 18 óra után.

Keresek olyan személyt, aki vállalja
angol-német-francia nyelv oktatását ala-
pokról, levelezéssel, honoráriumért. Cím:
Pálkásné 2490 Pusztaszabolcs, Jókai u.
12.

Eladó sürgősen összkomfortos, generá-
ciós családi ház Velence mellett. Panzió-
nak is alkalmas. Cím: Pálkásné 2490
Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Egy darab hfzó eladó, januári vágásra
előjegyezhető, ugyanitt Trabant Combi el-
adó. Vass Sándor, Várdomb, Római utca
12.

Keszthelytől 18 km-re Lesencefalusi
határban 348 négyszögöl terület szőlővel,
pincével teljes felszereléssel eladó. Érdek-
lődni: Bognár Lászlóné Keszthely, Arany
János utca 4.

Csemetetermelők! Háztáji területükön
engedélyes termelési lehetőséget biztosítunk.
Érdeklődni csak levélben: „COOR-
DINÁCIÓ” jeligére Magyar Hirdető
Keszthely, Pf.: 20.

Büféhez és fagyalmozóhoz szükséges
felszereléssel vállalkozásba társulnék. Tel.:
157-5819.

Padlófűtésrendszer eladó. (MICHER,
NSZK) Dees, Lenin u. 21.

Óriás snaucer kutyakölykök eladók
holland, NSZK vérvonalból. Dees, Lenin
u. 21.

Négy és fél éves, jó állapotban lévő
Zastava eladó. Tolna, Damjanich u. I. Tele-
fon: 40-789.

Trabant motor 9 éves, komplett, felújít-
ásra eladó. Telefon: 74/16-963, 17-19 órá-
ig naponta.

Óreg parasztház eladó Zombán, érdeklő-
lődni: Kéty, Petőfi u. 77. alatt, Gödrei Zol-
tánnál 17 órától.

Ipari géppel, gyakorlattal rendelkező
varrónőket keresünk, igényes, konfekció-
munkára. Jelige: „Interlock 182006” a
szekszárdi hirdetőbe.

IKARUS 255-70 autóbussz felújított, jó
állapotban eladó. Dombóvár, VIII. u. 3/b.
Telefon: 74/65-978.

Jazzlemezek átjátszása kazettára érde-
kelne. „Amandla”.

1675 Budapest, Pf. 133.

Megrendelőlap

Megrendelem az IGEN c. kéthetente
megjelenő lapot ..... példányban.
Kérem az alábbi címre kézbesíteni:

Megrendelő neve: .....

Pontos címe: .....

Irányítószám: .....

aláírás

FÉL ÉVE INDULT
A FIATAL KATOLIKUSOK
LAPJA AZ

ÚJ HANG
A MAGYAR SAJTÓBAN,
AMELY A POLITIKÁNÁL
MÉLYEBB KÉRDÉSEKRŐL
BESZÉL.

A megrendelőlapot felbélyegzett borítékban,
az alábbi címre kérjük feladni:
Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, Lehel u. 10/A. 1900
A lap közvetlenül is előfizethető
a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámon.

DÁTUM

Nagyfa és az MKP

Az ember, ugye csak úgy bele-beleolvas ebbe-abba. Jó a hír, szolgáltatja derekasan az MTI, imígyen: „Az eddigi formában, gyógyításnak álcázott büntetéssel nem működhet tovább a Nagyfa Munkaterápiás Alkoholelvonó Intézet”. Közben telefon, gyors megbeszélés, s vissza a papírevő masinához. Persze rögtön beleolvasok mit ír: „a magyar nép rendelkezik olyan politikai intelligenciával, hogy saját maga vegye kézbe sorsának irányítását, minden külföldi és belföldi öns érdekű ráhatás kényszere nélkül”. Naná, hogy rendelkezik – mondanám, ha én lennék az Esőember. Ehelyett nem mondom, hanem azon tépelődöm, jó, jó, ez igaz, de vajon mi köze mindennek a nagyfa gyógybüntetőhöz? Nézem a címet, akkor látom, ez már nem az az intézet, hanem a Magyarországi Kommunista Pártja hirdeti alakuló ülését.

Alulról szerveződnek, de nem a sárga földtől, hanem az (erőködéstől) vörös csillagtól. Nem akarnak visszarendeződni, mindig is szenvedő alanyoknak mondják magukat, a múlt bűneinek áldozatai ők – jelentik ki. „A légkör ma már olyan elviselhetetlen a felgyülemlett feszültségek miatt, hogy nem halasztható az intézkedés” – betűzgetem a nagyfa helyzetképet. A 40–50 éves alkalmazottak már nem tudják újratekinteni életüket más szakmában, s jó lenne, ha az önkéntes betegeket beutalnák az MSZMP megüresedett épületeibe. (Még mindig Nagyfa.) Egyik javaslat: legyen korszerű börtön. A másik: egészségügyi intézmény. Meg kell akadályozni az igazságtalanságot – így az MKP.

Rendezte: a véletlen...

Töttös Gábor

Roland-kórság

Befejeződött Antoniewicz Roland ügyében a nyomozás, amelyet rémhírterjesztés vétsége és más bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt indítottak szeptemberben a rendőri szervek.

Az ORFK vizsgálati osztálya közli: bebizonyosodott, hogy Antoniewicz Roland 1989 szeptemberében magát a televízió munkatársának kiadva a Budapest Tourist egyik irodájában igénybe vette az ottani írógépet, s azon a „Magyar Nyilaskeresztes Párt” újjáalakulásáról szóló röplapot készített. Egy példányt elküldött a Reform című független demokratikus hírmagazinnak, amely az ismeretlen személytől kapott anyagot közölte. Antoniewicz Roland – egy újságíró félrevezetve – fényképet készíttetett a röplapról, majd azokat feladó nélkül elküldte több napilapnak és magán személynek.

Antoniewicz Roland a bűncselekmény elkövetését beismerte. Tettét azzal indokolta, hogy bizonyos pártokat kívánt lejáratni, mint ha azoknak valami köze lenne a nyilaskeresztes párthoz.

A kirendelt igazságügyi elmeorvos-szakértő és pszichológus szerint Antoniewicz Roland kóros személyiség szerkezete – amely büntetőségét nem zárja ki – jelentős mértékben elősegítette a cselekmény elkövetését. A nyomozó hatóság a nyomozási anyagokat vádemelési javaslattal megküldte a Fővárosi Főügyészségnek.

A nyertes lottószámok:

31, 37, 64, 70, 78.

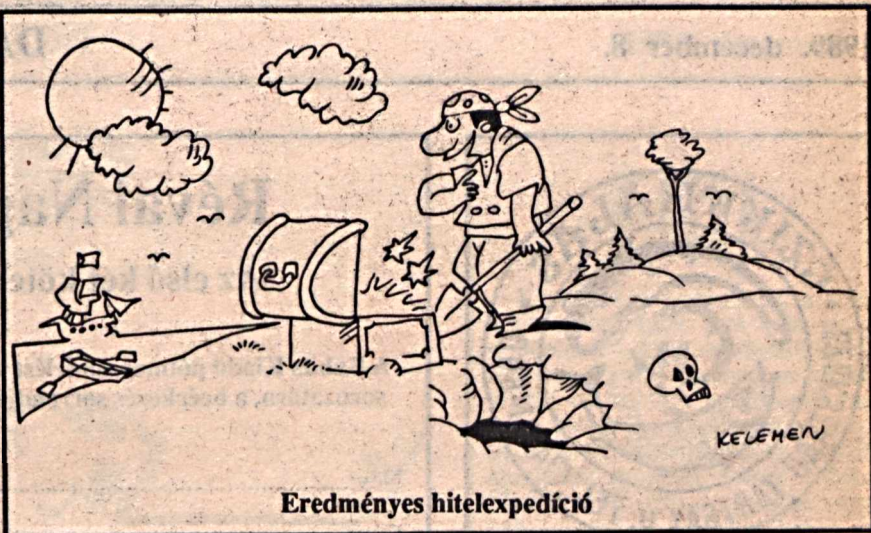
Ausztria – nemzetiségek

Az Emberi Jogok Osztrák Ligája nem tartja kielégítőnek a burgenlandi magyarok mint nemzeti kisebbség helyzetét. Többek között ezt is tartalmazza a szervezet évi jelentése, amelyet csütörtökön hoztak nyilvánosságra Bécsben az emberi jogok december 10-i világnapja alkalmából.

A jelentés bírálja Ausztria hivatalos nemzetiségi politikáját, úgy vélekedve, hogy a kormányzat nem teljesíti maradéktalanul az osztrák államszerződésben és más nemzetközi okmányokban a nem német ajkú hazai népcsoportok jogainak biztosítására, identitásuk megőrzésének támogatására vállalt kötelezettségeit. Mint írja, ezek a kötelezettségek a karintiai szlovének és a burgenlandi horvátok tekintetében csak többé-kevésbé valósulnak meg. Még problematikusabbnak ítéli a jelentés a burgenlandi magyarok és a bécsi csehek helyzetét, s szerinte ezt a leginkább bizonyítja a népcsoportok – a magukat cseh, illetve magyar anyanyelvűeknek vallók – létszámának rohamos csökkenése.

Menekültügyi tanácskozás

A Magyarországra menekültekkel foglalkozó állami, politikai, egyházi és társadalmi szervezetek képviselői, valamint közéleti személyiségek részvételével megbeszélést tartottak csütörtökön a Belügyminisztériumban. A tanácskozáson a menekültek helyzetének áttekintése mellett szó esett a további teendőkről is. Az értekezlet résztvevői tájékoztatást kaptak arról, hogy az elmúlt két év során összesen

Eredményes hitelexpedíció

A nemzet jövőjéről
– egyelőre zárt ajtó mögött

Nemzeti csúcstalálkozó sorozata kezdődik meg pénteken, majd szombaton és vasárnap is folytatódik – a parlament egyik tanácstermének zárt ajtaja mögött. A párbeszéd az Országgyűlés és a kormány, illetve politikai pártok és az érdekképviseleti szervek vezető tisztségviselői között zajlik, a nemzet jövőjét alapvetően befolyásoló legsürgetőbb tennivalókról. A tanácskozásokat Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke vezeti.

*

A politikai párbeszéd sorozat célja az ország kormányozhatóságának megőrzéséhez szükséges minimális konszenzus megteremtése. Ennek jelentőségéről – a belpolitikai helyzetet elemezve és a gazdaság állapotát nyíltan feltárva – szövegezte Miklós miniszterelnök az Országgyűlés novemberi ülésén. Akkor hangsúlyozta: alapkérdés, hogy a békés átmenet jelenlegi szakaszában sikerül-e törvényes, alkotmányos úton elvezetni az országot a választásokig, vagy sem. Erre van esély, de ehhez a Parlamentnek és kormányának szüksége van a különböző pártok segítségére is.

A miniszterelnök ekkor azt mondta: az előzetes konzultációk alapján reményt lát arra, hogy az Országgyűlés,

a kormány és a pártok vezetői párbeszédet folytassanak a választások időpontjáról, az addig terjedő időszak politikai menetrendjéről, a gazdasági alkotmányosság megteremtésére és intézményeinek kiépítésére irányuló legfontosabb gazdasági sarkalatos törvényekről, a gazdaság működőképességének, külső és belső pénzügyi egyensúlyának fenntartását és megszüntetését alátámasztó rövid távú konkrét akciókról, továbbá a szociális intézményrendszer olyan korszerűsítéséről, amely alkalmas a tömegessé váló szegénység enyhítésére.

Várhatóan tehát elsősorban ezekről a kérdésekről esik majd szó a három napon át tartó csúcstalálkozókon is. Az Országgyűlés és a kormány – a párbeszéd kezdeményezői – a hét végén zajló tanácskozásokat lényegében előzetes konzultációknak tekintik. Ez az oka annak, hogy a megbeszéléseket zárt ajtó mögött folytatják. A közvéleményt természetesen minden nap informálják, s elképzelhető, hogy megállapodás születik a tárgyalások győzkönyveinek nyilvánosságra hozásáról is. Nem kizárt tehát a lehetőség, hogy a hét végi tárgyalások folytatódjanak, esetleg olyan nemzeti fórum formájában is, amelynek munkájában valamennyi érdekelt fél részt vesz.

Csehszlovákia – kormányalakítási megbízás

Gustáv Husák csehszlovák köztársasági elnök Marian Calfa eddigi miniszterelnök-helyettest kérte fel az új szövetségi kormány megalakítására, Ladislav Adamec lemondását követően.

Holnapi
számunkban
olvashatják,

mennyi lesz jövőre
az infláció
a pénzügyminiszter
szerint

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivataltól, a kézbesítől, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapolvasási Irodánál (HELIIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. közzétételül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170.